

Proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam,
gemeente Zaanstad

Argo 411

ARCHEOLOGENBUREAU
ARGO

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

Opdrachtgever: Gemeente Zaanstad en Stichting Partéon
 Bevoegde overheid: Gemeente Zaanstad
 Deskundige namens bevoegde overheid: P. Kleij / S.Hakvoort
 Gemeente: Zaanstad
 Plaats: Zaandam
 Toponiem: Verkadebuurt-damwand (tussen Dik Trompad/Papenpad en Mauritsstraat bij fietstunnel)
 Onderzoeksmeldingsnr.: 5483396100 (centrum)
 Coördinaten: 115.956/495.501
 Datum veldwerk: 21 en 22 februari 2024 en 19 en 20 maart 2024
 Veldteam: A. Médard, J. de Munnik, D. Postma & J.P.L. Vaars
 Titel: Proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad
 Rapportnr.: Argo 411
 Auteur(s): J.P.L. Vaars
 Bijdrage: P. Veenstra & J.P.L. Vaars
 Illustraties: J.P.L. Vaars en A. Médard (tenzij anders vermeld)
 Fotografie: J.P.L. Vaars (tenzij anders vermeld)
 Opmaak: J.P.L. Vaars
 Dataverwerking: J.P.L. Vaars
 Datum uitgave: December 2024
 Versienummer: 1
 Beheer en plaats projectdocumentatie: Archeologenbureau Argo te Zaandam
 Autorisatie: J.P.L. Vaars (Archeologenbureau Argo)
 ISSN: 1879-7091
 Goedgekeurd door bevoegd gezag:

Eventuele vragen over dit rapport kunnen aan de auteur worden gesteld via onderstaand mailadres: info@archeologenbureauargo.nl

Disclaimer:

Archeologenbureau Argo en de samensteller(s) van dit rapport kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade (direct of indirect danwel gevolgschade) voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.
 Archeologenbureau Argo betracht de grootste zorgvuldigheid bij het uitvoeren van al haar onderzoeken. De aard van archeologisch onderzoek en in het bijzonder de steekproefsgewijze benadering die inherent is aan archeologisch vooronderzoek maakt het echter onmogelijk garanties te geven ten aanzien van de resultaten van dergelijk onderzoek.

© Archeologenbureau Argo

Inhoudsopgave

Deel 1: proefsleuvenonderzoek

1.	Inleiding.....	4
2.	Verwachting.....	6
3.	Methoden.....	7
4.	Resultaten en beantwoording onderzoeksvragen.....	8
5.	Waardering.....	11
6.	Samenvatting en advies.....	12

Deel 2: Opgraving

7.	Inleiding.....	13
8.	Resultaten.....	14
8.1	Sporen.....	14
8.2	Vondsten.....	18
9.	Beantwoording onderzoeksvragen.....	22
10	Samenvatting.....	23
11.	Literatuur.....	24

Bijlagen

1.	Tabel archeologische en geologische perioden
2.	Sporenlijst
3.	Vondstenlijst
4.	Ligging proefsleuven
5.	Allesporenkaart werkput 1 en 2
6.	Allesporenkaart werkput 3 en 4
7.	Allesporenkaart werkput 5 en 6
8.	Allesporenkaart werkput 7 en 8
9.	Allesporenkaart werkput 9 en 10
10.	Ligging sleuven en op te graven areaal
11.	Allesporenkaart werkput 11 vlak 1
12.	Allesporenkaart werkput 11 vlak 2
13.	Determinatielijst keramiek
14.	Determinatielijst bouwkeramiek
15.	Determinatielijst glas
16.	Determinatielijst pijpen
17.	Catalogus keramiek en glas

Deel 1: Proefsleuvenonderzoek

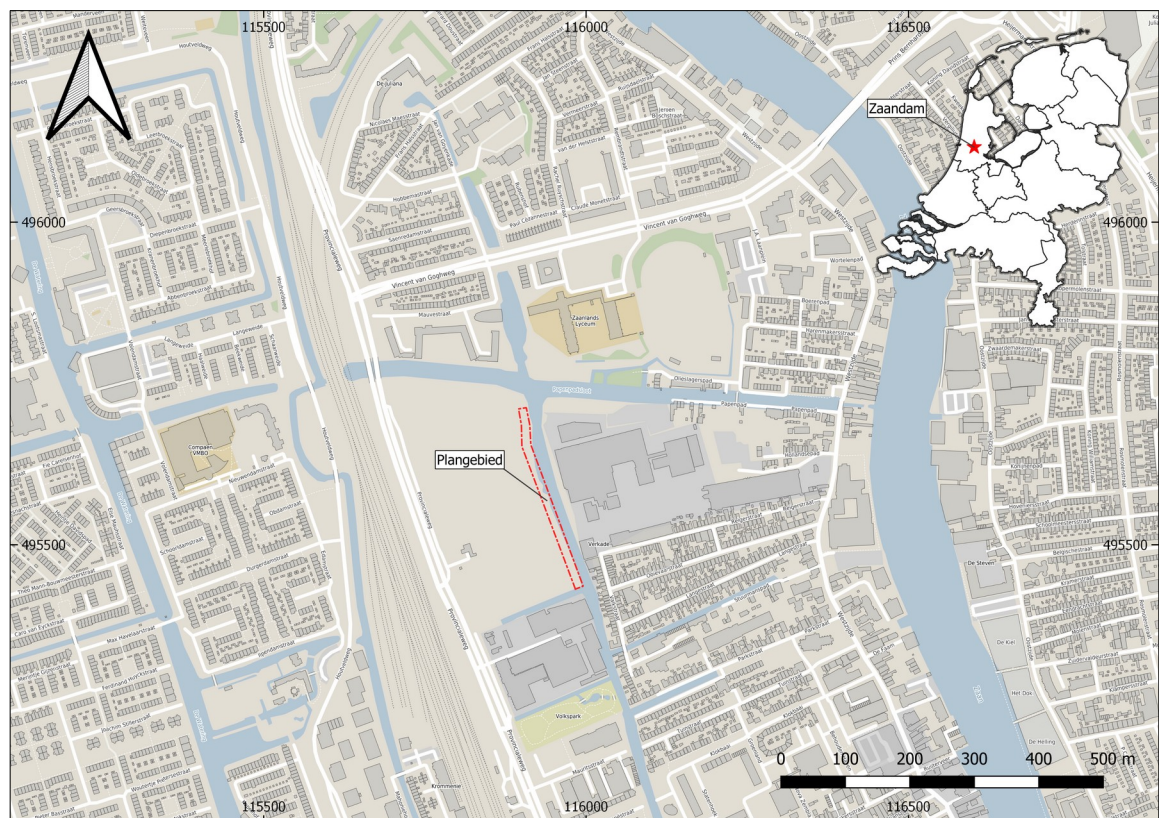
1. Inleiding

Op 20 en 21 februari 2024 is in opdracht van Stichting Partéon en de gemeente Zaanstad door Archeologenbureau Argo een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied Verkadebuurt-damwand, tussen het Dik Trompad/Papenpad en de Mauritsstraat bij de fietstunnel (afbeelding 1, 2 en 3).

Stichting Partéon is voornemens om, in samenwerking met de gemeente Zaanstad, woningbouw binnen het plangebied te realiseren. Omdat tijdens de voorgenomen bodemingrepen eventueel aanwezige archeologische overblijfselen kunnen worden verstoord, is volgens de gemeentelijke richtlijnen onderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied vereist.

Het doel van het onderhavige proefsleuvenonderzoek was het vaststellen van de archeologische waarde van het terrein en advies geven over vervolgstappen (beschermen, opgraven, vrijgeven) en het beantwoorden van de onderzoeksvragen, zoals geformuleerd in het Programma van Eisen (PvE, Kleij, 2023).

De bij het proefsleuvenonderzoek gedane vondsten worden gezamenlijk met die van de opgraving besproken in deel 2 van deze rapportage.

Afbeelding 1. Het plangebied (rood kader) op een uitsnede van een moderne topografische kaart.

Afbeelding 2. Het zuidelijke deel van het plangebied. Foto richting zuiden.

Afbeelding 3. Het noordelijke deel van het plangebied. Links De Vaart en een deel van de Verkadefabriek. Foto richting zuiden.

2. Verwachting

Voor het plangebied is geen separaat bureauonderzoek opgesteld. Het verwachtingsmodel in het PvE vermeldt het volgende: Het betreft een locatie van hoge archeologische waarde. De Verkadebuurt maakte vroeger deel uit van een door sloten doorsneden veld waar honderden molens stonden. Resten van deze molens, inclusief de schuren en houtloodsen, kunnen nog in de bodem aanwezig zijn. Verder kan de oever van de Nieuwe Vaart gebruikt zijn voor het storten van afval van de bewoners langs de 17^e en 18^e eeuwse paden die aan de Nieuwe Vaart grensden.

De bodem binnen het plangebied ter hoogte van de oever van de Nieuwe Vaart wordt door het slaan van de damwand verstoord, waardoor eventuele archeologische sporen en vondsten uit de 17^e of 18^e eeuw verloren kunnen gaan. Om vast te stellen of dit zo is, moet de aanvrager van de omgevingsvergunning een archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven laten uitvoeren.

3. Methoden

Bij het onderzoek zijn machinaal tien proefsleuven met afmetingen van ca. vier bij twee meter aangelegd. De werkputten 1 t/m 6 liggen op het zuidelijke deel van het onderzoeksterrein, de werkputten 7 t/m 10 liggen op het noordelijke deel. De aangetroffen sporen en verstoringen werden ingekrast en digitaal ingemeten met een RTK-GPS.

De bijlagen 2 en 3 tonen de sporenlijst en vondstenlijst. De ligging van alle proefsleuven wordt getoond in bijlage 4. De bijlagen 5 t/m 9 tonen de sporen per werkput.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.1) protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek Overig, het Programma van Eisen (Kleij, 2023), het Plan van Aanpak (De Munnik & Vaars, 2024a) en het Kwaliteitshandboek Archeologenbureau Argo (Médard, 2018).

4. Resultaten en beantwoording onderzoeksvragen

Werkput 1 (bijlage 5)

Werkput 1 ligt op de rand van een oude sanering. De meest oostelijke meter van de sleuf bevat verstoord veen terwijl in de rest van de sleuf saneringsdoek met daarop schoon zand aanwezig is (afbeelding 4).

Afbeelding 4. Vergraven veen met daarop saneringsdoek en opgebracht schoon zand. Foto richting westen.

Werkput 2 (bijlage 5)

In werkput 2 is een vergelijkbare situatie als in werkput 1 aangetroffen.

Werkput 3 (bijlage 6)

Om niet in de sanering te graven is besloten de werkputten 3 en 4 een andere oriëntatie te geven dan de overige putten (bijlage 4). Ter plekke van deze werkputten bleek echter ook reeds gesaneerd te zijn.

Werkput 4 (bijlage 6)

Net als in werkput 3 werd ook hier uitsluitend recent opgebracht zand aangetroffen.

Werkput 5 (bijlage 7)

In deze sleuf is een slootje (spoor 2) en een ophogingslaag aangetroffen (spoor 3). Het slootje dateert in de 18e eeuw, de ophoging dateert wat eerder; in de 17e eeuw.

Werkput 6 (bijlage 7)

In deze werkput is een met plaggen gedempt slootje gevonden (spoor 4, afbeelding 5). Het slootje kan niet scherper gedateerd worden dan tussen 1500 en 1800.

Werkput 7 (bijlage 8)

Ter plekke van werkput 7 bevindt zich direct onder het dunne graslaagje een verharding bestaande uit asfalt, sintels en kiezels met een dikte van ca. 40 cm. Daaronder bevindt zich vervolgens een ca. 60 cm dikke laag opgebracht puin (zie ook afbeelding 6).

Werkput 8 (bijlage 8)

In deze werkput is een grote recente verstoring met o.a. hout en stoeptegels aanwezig. Archeologische sporen en/of vondsten zijn niet aangetroffen.

Werkput 9 (bijlage 9)

Hier zijn uitsluitend recente verstoringen aangetroffen.

Afbeelding 5. Links een met kleiplaggen gedempt slootje (spoor 4), rechts het natuurlijke veen. Foto richting westen.

Afbeelding 6. Een puinlaag in werkput 7. Foto richting westen.

Werkput 10 (bijlage 9)

Ook in deze put zijn uitsluitend recente verstoringen aangetroffen, ook was hier sprake van aanzienlijke wateroverlast (afbeelding 7).

Afbeelding 7. Wateroverlast in werkput 10.

In het onderstaande staan de onderzoeksvragen uit het PvE (Kleij, 2023) in cursief. De beantwoording volgt er onder in een regulier lettertype.

1. In het plangebied kunnen resten van oude bebouwing in de bodem aanwezig zijn. Welke delen van de bodem zijn ongestoord en waar en tot hoe diep is de ondergrond door graafwerkzaamheden uit de 20e eeuw verstoord?

Het noordelijke deel van het plangebied (daar waar de sleuven 7 t/m 10 zijn aangelegd) is geheel en tot grote diepte verstoord. Hier zijn geen archeologische overblijfselen meer aanwezig.

2. Welke archeologisch sporen en artefacten zijn aanwezig?

De gevonden sporen bestaan uit twee slootjes en twee ophogingslagen. Het vondstmateriaal bestaat uit keramiek, glas en een enkel stuk bot.

3. Tot hoe diep reiken deze archeologische sporen?

De archeologische sporen reiken tot ongeveer 1,1 m onder maaiveld.

4. Wat is de algemene datering van de archeologische resten?

De archeologische resten dateren uit de 17^e en 18^e eeuw. Het oudste materiaal lijkt uit het begin van de 17^e eeuw te dateren.

5. Ligt in de slootkant van de Nieuwe Vaart gestort huishoudelijk afval uit de 17^e en 18^e eeuw? Zo ja, hoeveel?

In de slootkant zijn geen vondsten aangetroffen.

6. Wanneer vondsten aanwezig zijn, worden deze door het slaan van de damwand verstoord?

De aangetroffen vondsten bevinden zich in een slootje en een ophogingslaag. Zij zullen niet verstoord worden door de damwand. De aan te brengen voorbelasting in de vorm van een metersdik zandpakket zal de sporen en vondsten wel verstoren.

5. Waardering

Een formele waardering conform de KNA van de aangetroffen archeologische overblijfselen heeft niet plaats gevonden. De gemeentelijk archeoloog van Zaanstad, de heer P. Kleij, heeft op basis van de resultaten zoals gepresenteerd in het evaluatierapport (Vaars, 2024a) besloten dat een min of meer aansluitende opgraving op een klein deel van het terrein noodzakelijk was (zie ook bijlage 10).

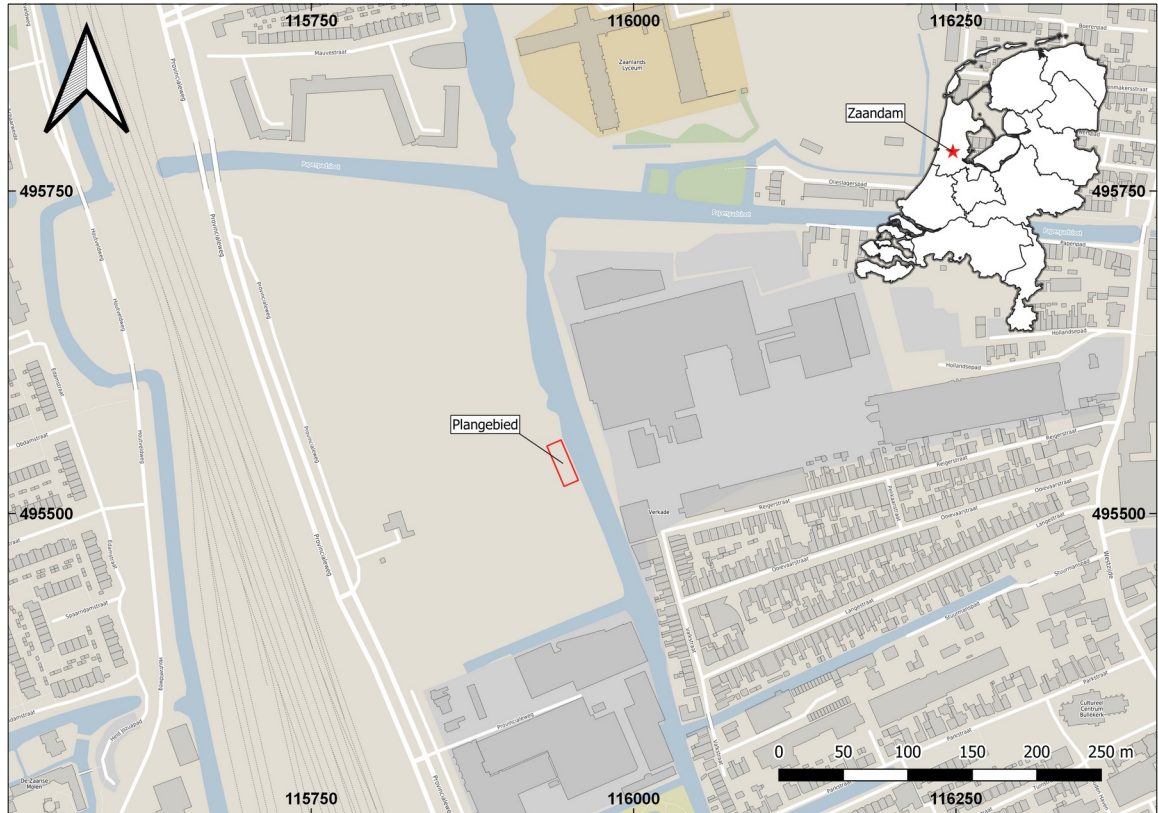
6. Samenvatting en advies

Op 20 en 21 februari 2024 is door Archeologenbureau Argo een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied Verkadebuurt-damwand te Zaandam. Bij het onderzoek zijn tien proefsleufjes aangelegd met afmetingen van ca. vier bij twee meter. Een groot deel van terrein bleek in het (sub)recente verleden reeds gesaneerd te zijn, een ander deel was in aanzienlijke mate vergraven. Op een deel van het terrein werden echter toch archeologische sporen en vondsten uit de 17^e en 18^e eeuw aangetroffen. Voor dit deel wordt door de gemeentelijk archeoloog een kleine min of meer op het proefsleuvenonderzoek aansluitende opgraving vereist. Deze zal in deel 2 van dit rapport worden gepresenteerd.

Deel 2: Opgraving

7. Inleiding

De (bijna) aansluitende opgraving vond plaats op 19 en 20 maart 2024. Vanwege het doorstart-karakter van het onderzoek is besloten spoornummers, vondstnummers, werkputnummers etc. door te nummeren. Het vondstmateriaal wordt als een geheel gepresenteerd (bijlagen 13 t/m 17). Wel is een nieuw PvE opgesteld (Kleij, 2024) en mede op basis daarvan een nieuw PvA (De Munnik & Vaars, 2024b). Afbeelding 8 toont de ligging van het onderzoeksgebied.

Afbeelding 8. De ligging van het onderzoeksgebied (rood omlijnd) op een uitsnede van een moderne topografische kaart.

8. Resultaten

8.1 Sporen

De bij de opgraving aangetroffen sporen worden getoond in bijlage 11 (vlak 1) en bijlage 12 (vlak 2). In het zuidelijke deel van het onderzochte areaal is een ondiep slootje (Spoor 9 en 15) aanwezig. Dit is ingegraven in een ophoging (Spoor 13). Het slootje dateert in de tweede helft van de 17^e eeuw. Er zijn twee puinkuilen in ingegraven (Spoor 11 en 14). Het in spoor 11 aangetroffen vondstmateriaal dateert eveneens in de 17^e eeuw. In spoor 14 werden geen vondsten aangetroffen. Spoor 9/15 wordt afgesneden door een mest gevulde greppel (Spoor 18). De greppel heeft in het vlak een breedte van ongeveer 40 cm en een vergelijkbare diepte. Deze greppel ligt parallel aan een puinbaan (Spoor 19) met daarin een beschoeiing (Spoor 20). De puinbaan dateert in de tweede helft van de 17^e eeuw. Een tegenhanger van het stukje beschoeiing is niet gevonden, het blijft dan ook onduidelijk wat de functie is geweest.

Afbeelding 9. Natte omstandigheden in het plangebied. Foto richting noorden.

Het plaatselijke tweede vlak verschilt niet veel van het eerste vlak (bijlage 12).

Er is nog steeds een restje van spoor 9 aanwezig in het zuidelijke deel van de put. In het midden ligt onder ophoging spoor 21 een iets anders gekleurde ophoging; spoor 22. In het noordelijke deel van de put tenslotte bevindt zich een oost-west georiënteerde baan (Spoor 17); dit is echter niet meer dan een langwerpige vlek in ophoging spoor 21.

In het noordelijke deel van het onderzoeksareaal is een in recente tijd gedempte sloot aangetroffen (Spoor 9999, zie ook afbeelding 12). Het lijkt te gaan om de op een subrecente topografische kaart aanwezige zijslot van de Nieuwe Vaart (afbeelding 13). In de demping werden o.a. diverse autobanden, plastic en bielzen aangetroffen.

Afbeelding 10. De baan ter hoogte van het fotobordje is spoor 18, een met mest gevuld greppeltje. De grijze baan rechts is spoor 19, een puinbaan met daarin een beschoeiing (S20). Foto richting westen.

Afbeelding 11. De sporen 18, 19 en 20 in het oostprofiel. Foto richting oosten.

Afbeelding 12. Puin, hout en bagger in het noordelijke deel van werkput 11.

8.2 Vondsten (P. Veenstra en J.P.L. Vaars))

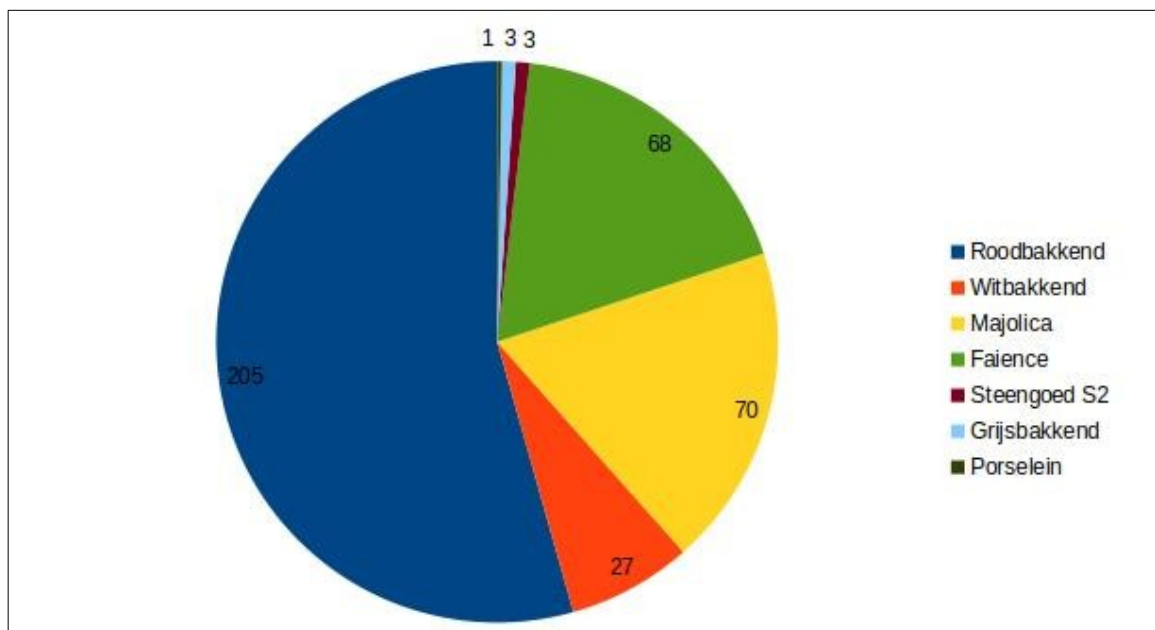
De vondstnummers 1 t/m 14 behoren tot het proefsleuvenonderzoek. De vondstnummers 15 t/m 39 maken deel uit van het vondstmateriaal van de opgraving. Bij de uitwerking zijn een totaal van 462 vondsten gedetermineerd binnen de categorieën: keramiek (377), bouwkeramiek (39), pijpaaarde (32) en glas (14). Deze zijn te herleiden tot een MAE (Minimum Aantal Exemplaren) van 252, waarvan 201 bij keramiek, 37 bij bouwkeramiek, 31 bij pijpaaarde en 13 bij glas (tabel 1).

Materiaal	Aantal	MAE
Keramiek	377	201
Bouwkeramiek	39	37
Pijpaaarde	32	31
Glas	14	13

Tabel 1. Aantal fragmenten per materiaalcategorie en bijbehorende MAE.

Keramiek

Roodbakkend aardewerk vormt veruit de grootste groep, waarna majolica en daarna faience dicht op elkaar volgen in aantallen (afbeelding 14). De overige groepen zijn iets of veel minder sterk vertegenwoordigd. De vondsten bestaan vooral uit in verschillende regio's van Nederland vervaardigd aardewerk (Friesland, Gouda, Delft, Bergen op Zoom en andere niet met zekerheid op herkomst te determineren plaatsen). Ook is er een zeer klein percentage geïmporteerd materiaal aanwezig, waaronder een scherf van porselein uit China, drie scherven geglaazuurd steengoed uit het Duitse Westerwald en enkele roodbakkende borden uit het Nederrijngebied in Duitsland.

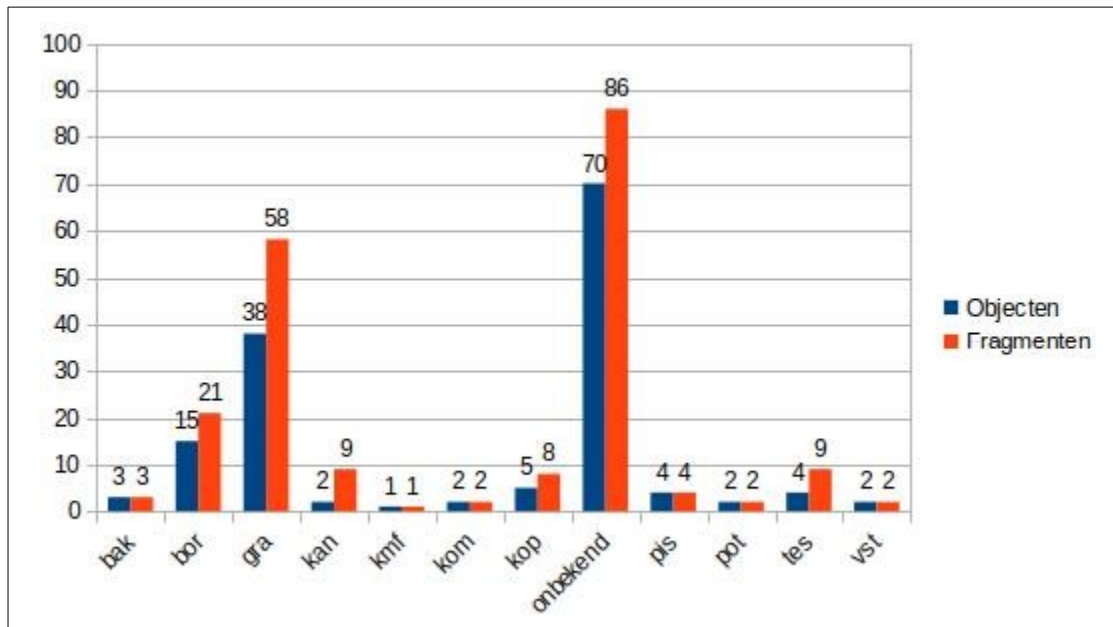
Afbeelding 14. Aantal fragmenten per keramiekcategorie.

Roodbakkend aardewerk

Het roodbakkende aardewerk is, zoals gewoonlijk, de meest gebruikte bakselgroep. Veel fragmenten hiervan zijn echter zeer gefragmenteerd en daardoor niet te koppelen aan een vorm. Buiten de onbekende vormen is grape de meest voorkomende gebruiksvorm en daarna borden. De andere vormcategorieën zijn zeer schaars vertegenwoordigd (afbeelding 15).

Bijzonder is een fragment roodbakkend aardewerk dat uit Bergen op Zoom afkomstig is (afbeelding 16). Dit type lijkt een datering in de 18^e eeuw te hebben, echter is hier een specifiek soort vingerafdrukversiering aanwezig op de scherf. Deze vingerafdrukversiering is voornamelijk pre 18^e eeuw¹. Van deze vondst is geen parallel te vinden.

1 In communicatie met Senior KNA Materiaalspecialist W. Stellingwerf is gebleken dat dit object een bijzondere vingerafdrukversiering lijkt te hebben dat pre 18^e-eeuws dateert, terwijl de scherf zelf uit de 18^e eeuw dateert. Mogelijk nieuw Deventer Systeem type?

Afbeelding 15. Roodbakkende vormen met aantal objecten (MAE) en aantal fragmenten (N).

Afbeelding 16. V1. Fragment aardewerk uit Bergen op Zoom met een afwijkende versiering.

Majolica

Op basis van de aangebrachte decoraties op de majolica vondsten is het gros te dateren in de eerste helft of het midden van de 17^e eeuw. Echter zijn ook enkele stukken aanwezig die waarschijnlijk uit de late 16^e eeuw dateren. De majolica vondsten zijn voornamelijk borden met een enkele kom er tussen. De decors zijn zeer wisselend, waarbij er mensfiguren worden afgebeeld, bloemstukken en druk versierde geometrische patronen.

Faience

Het faience aardewerk heeft min of meer dezelfde datering als het majolica aardewerk. Beide aardewerksoorten zijn lange tijd gelijktijdig geproduceerd. Majolica is echter de zogenaamd 'goedkopere' variant. Bij deze productie zijn goedkopere grondstoffen gebruikt dan bij de productie van faience aardewerk. Opvallend is dat er een bijna gelijk aantal van beide gevonden is (afbeelding 14).

Witbakkend aardewerk

Het witbakkende aardewerk is grotendeels zeer gefragmenteerd, waardoor weinig vormen kunnen worden beschreven. De vormen die wel herkenbaar zijn, zijn echter ook zeer gefragmenteerd. Wegens deze kleine stukken is het aardewerk vrij breed gedateerd tussen de 17^e en 19^e eeuw.

Porselein

Er is een porseleinen scherf uit China gevonden. De achterzijde bevat kapucijnbruin. Dit is een deel van een schotel, van een kop en schotel en dateert uit de 18^e-19^e eeuw.

Steengoed S2

Steengoed wordt vertegenwoordigd door drie scherven. Deze zijn afkomstig uit Westerwald en Keulen/Frechen. De fragmenten dateren tussen 1625 en 1725.

Grijsbakkend aardewerk

Een zeer opvallende uitschieter tussen het aardewerk is de vondst van drie grijsbakkende scherven. Deze lijken een datering te hebben tussen 1400 en 1550. Dit is een veel vroegere datering dan het overige vondstmateriaal.

Pijpaarde

De meeste gevonden pijpenkoppen zijn (laat)dubbelconische typen (tabel 2). De dubbelconische koppen dateren voornamelijk tussen 1610 en 1675, waarna de laat dubbelconische typen tussen 1650 en 1700 dateren. Trechtervormige koppen hebben allen een sluitdatering van 1750, maar de begindatering wisselt tussen 1650 en 1710. Deze bevatten allen of een hielmerk, zijmerk of een bijmerk. Hetzelfde geldt voor de ovaalvormige koppen. Deze hebben allen een begindatering van 1730, maar een sluitdatering wisselend tussen 1750 en 1800.

Type pijpenkop	Aantal MAE
Dubbelconisch	8
Laat dubbelconisch	4
Trechtervormig	5
Ovaalvormig	3

Tabel 2. Aantallen per type pijpenkop.

Glas

De categorie glas wordt vertegenwoordigd door veertien fragmenten, afkomstig van dertien voorwerpen. Binnen deze categorie zijn slechts drie verschillende vormen geïdentificeerd. De meest voorkomende vorm is een beker, daarna (wijn)flessen en een enkele scherf vensterglas. Het materiaal wordt gedateerd in de 17^e eeuw.

Bouwkeramiek

Binnen deze categorie zijn 39 fragmenten aanwezig, waarvan 37 objecten. Van deze 39 fragmenten zijn er 38 wandtegels. Het laatste fragment is een deel van een plavuiz. Van de wandtegels zijn er enkele archeologisch complete stukken, maar het grootste deel van het materiaal is erg gefragmenteerd. De decors zijn zeer verschillend. Op een wandtegel zijn twee mensfiguurtjes een sport aan het uitoefenen. Gezien de stokken die ze vasthouden en de populariteit van de sport in deze tijd, lijkt het dat ze aan het kolven zijn (afbeelding 17). De dateringen van de bouwkeramiek zijn zeer wisselend. Er zijn enkele objecten uit de 17^e eeuw aanwezig. De meeste objecten uit deze categorie lijken dateren echter uit de 18^e of 19^e eeuw. Ook zijn enkele objecten uit de late 19^e of het begin van de 20^e eeuw aanwezig.

Afbeelding 17. Wandtegels met twee mensfiguren die aan het kolven zijn. Tweede helft 18^e eeuw.

Conclusie

Het merendeel van de vondsten is te dateren tussen 1600 en 1850. Veel materiaal is zeer gefragmenteerd, waardoor een duidelijke datering en/of vorm van een object vaak lastig te achterhalen is.

De oudste vondsten zijn drie grijsbakkende scherven met een datering in de periode 1400-1550. Het overige materiaal lijkt echter vooral rond het begin van de 17^e eeuw te beginnen. Enkele objecten roodbakkend aardewerk en majolica zijn ouder en dateren in de late 16^e eeuw.

De herkomst van het materiaal is voornamelijk Nederland. Enkele objecten zijn afkomstig uit Duitsland en een fragment komt uit China. Wat functionaliteit betreft zien we voornamelijk kookgerei, tafelwaar en bouwmetaal onder het vondstmateriaal.

9. Beantwoording onderzoeksvragen

In het onderstaande staan de onderzoeksvragen uit het PvE (Kleij, 2024) in cursief, de er onder volgende beantwoording is in een regulier lettertype.

1. Wat is de aard, omvang en fysieke kwaliteit van de archeologische resten?

De archeologische resten bestaan uit ophogingslagen, een slootje, twee puinkuiltjes, een greppeltje en een tuinbaan met een stukje beschoeiing.

2. Beschrijf en interpreteer de bodemopbouw op de onderzoekslocatie.

De bovenste meter van het plangebied is verstoord of gesaneerd en bestaat nu uit recent opgebracht zand of bagger en puin.

Waar de bodemopbouw nog redelijk intact is zijn onder het zand twee ophogingslagen aanwezig met een totale dikte van ca. 20 cm. Af en toe is hier een spoor in aanwezig. De bovenste ophoging bevat relatief veel aardewerk. In de onderste ophoging zijn geen vondsten aangetroffen. Deze laatste ligt direct op het natuurlijke veen. Een oxidatielaag is hierin niet aanwezig.

3. Wat is de datering van de archeologische resten? Zijn er specifiek ook resten aanwezig die dateren uit de middeleeuwen en die te relateren zijn aan de vroegste ontginning van de regio?

De oudste vondsten bestaan uit drie grijsbakkende scherven. Deze hebben een datering in de periode 1400-1550. Het overige materiaal lijkt echter vooral rond het begin van de 17^e eeuw te beginnen. Enkele objecten roodbakkend aardewerk en majolica zijn wat ouder en dateren in de late 16^e eeuw.

4. Zijn er resten van beschoeiing, bebouwing of bewoning aanwezig? Zo ja, beschrijf deze (aard, datering). Bij het onderzoek in 2008 is een walviskaak als beschoeiing aangetroffen. Daarop letten tijdens het onderzoek.

Er is een klein stukje van een houten beschoeiing aangetroffen. Walvisbotten waren hier niet in aanwezig. Het stukje beschoeiing is klein en niet erg stevig, het wordt op zijn plaats gehouden door de vulling van de tuinbaan.

5. Zijn er sporen en vondsten aanwezig die vóór de 17e eeuw kunnen worden gedateerd? Wat is de aard en datering van deze resten?

De oudste vondsten worden gevormd door drie grijsbakkende scherven. Deze hebben een datering in de periode 1400-1550. Enkele fragmenten roodbakkend aardewerk en majolica zijn te dateren vanaf de late 16^e eeuw.

6. Zijn stortplaatsen van afval of concentraties van vondsten aanwezig? Zo ja, beschrijf ze.

In een slootvulling is vrij veel materiaal aangetroffen, maar ook de bovenste ophogingslaag bevat relatief veel vondstmateriaal.

7. Hoe is de samenstelling en wat is de herkomst van de archeologische vondsten?

Rodbakkend aardewerk vormt veruit de grootste groep, waarna majolica en daarna faience dicht op elkaar volgen in aantallen. De overige groepen zijn iets of veel minder sterk vertegenwoordigd. De vondsten bestaan vooral uit in verschillende regio's van Nederland vervaardigd aardewerk (Friesland, Gouda, Delft, Bergen op Zoom en andere niet met zekerheid op herkomst te determineren plaatsen). Ook is er een zeer klein percentage geïmporteerd materiaal aanwezig, waaronder een scherp van porselein uit China, drie scherven geglazuurd steengoed uit het Duitse Westerwald en enkele roodbakkende borden uit het Nederrijngebied in Duitsland.

8. Wat is de datering of looptijd van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondst-categorieën behoren zij?

Er zijn een totaal van 462 vondsten gedetermineerd binnen de categorieën: keramiek (377), bouwkeramiek (39), pijpjarde (32) en glas (14). Deze zijn te herleiden tot een MAE (Minimum Aantal Exemplaren) van 252, waarvan 201 bij keramiek, 37 bij bouwkeramiek, 31 bij pijpjarde en 13 bij glas. Het merendeel van de vondsten is te dateren tussen 1600 en 1850. Veel materiaal is zeer gefragmenteerd, waardoor een duidelijke datering en/of vorm van een object lastig te achterhalen is. De oudste vondsten zijn drie grijsbakkende scherven met een datering in de periode 1400-1550. Het overige materiaal lijkt echter vooral rond het begin van de 17e eeuw te beginnen.

9. Van welke bouwwerken zijn eventuele sporen afkomstig en uit welke tijd dateren ze?

Er zijn geen overblijfselen van bouwwerken aangetroffen.

10. Samenvatting

Op 20 en 21 februari 2024 is in opdracht van Stichting Partéon en de gemeente Zaanstad door Archeologenbureau Argo een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied Verkadebuurt-damwand, tussen het Dik Trompad/Papenpad en de Mauritsstraat bij de fietstunnel. De aanleiding tot het onderzoek werd gevormd door geplande woningbouw binnen het plangebied. Naar aanleiding van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek is door de bevoegde overheid, de gemeente Zaanstad, besloten tot een doorstart naar een opgraving op een klein deel van het terrein. Deze opgraving vond plaats op 19 en 20 maart 2024. Bij het onderzoek zijn overblijfselen daterend vanaf het begin van de 17^e eeuw aangetroffen.

Het doel van de opgraving – variant archeologische begeleiding was het veiligstellen van eventuele sporen, vondsten en monsters om daarmee informatie, *ex-situ*, te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.2), de richtlijnen en vraagstellingen uit het Programma van Eisen (Kleij, 2024) en het Plan van Aanpak (De Munnik & Vaars, 2024b). Kort na afronding van het veldwerk zijn de eerste resultaten in een evaluatie-rapport opgenomen (Vaars, 2024b). Op basis van de resultaten zijn de onderzoeksvragen uit het PvE (Kleij 2024) in hoofdstuk 9 beantwoord.

11. Literatuur

Kleij, P., 2023. *Programma van Eisen proefsleuvenonderzoek Verkadebuurt-damwand, Zaandam, Zaanstad*.

Kleij, P., 2024. *Programma van Eisen opgraving Verkadebuurt-damwand, Zaandam, Zaanstad*.

Médard, A., 2018. *Kwaliteitshandboek Archeologenbureau Argo versie 2.1. Argo 1. Zaandam*.

Munnik, J. de & Vaars, J.P.L., 2024a. *Plan van Aanpak proefsleuvenonderzoek Verkadebuurt-damwand Zaandam*. Archeologenbureau Argo.

Munnik, J. de & Vaars, J.P.L., 2024b. *Plan van Aanpak opgraving Verkadebuurt-damwand Zaandam*. Archeologenbureau Argo.

SIKB, 2016. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1*.

Vaars, J.P.L., 2023. Verkennd booronderzoek Verkadebuurt te Zaandam, gemeente Zaanstad. *ARGO* 396.

Vaars, J.P.L., 2024a. *Evaluatierapport proefsleuvenonderzoek Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad*. Archeologenbureau Argo. Zaandam.

Vaars, J.P.L., 2024b. *Evaluatierapport opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad*. Archeologenbureau Argo. Zaandam.

BIJLAGE 1. Tabel archeologische en geologische perioden

Archeologische periode	Tijd (jaren BP)***	Geochronologisch Tijdperk*	Geochronologische Tijd**	Tijd (jaren BP)***
Nieuwe tijd	0-450	Holoceen	Subatlanticum	0-2.400
Late Middeleeuwen	450-900			
Vroege Middeleeuwen	900-1.500			
Laat-Romeinse tijd	1.500-1.620			
Midden-Romeinse tijd	1.620-1.880			
Vroeg-Romeinse tijd	1.880-1.962			
Late IJzertijd	1.962-2.200			
Midden IJzertijd	2.200-2.450			
Vroege IJzertijd	2.450-2.750			
Late Bronstijd	2.750-3.050			
Midden Bronstijd	3.050-3.750			
Vroege Bronstijd	3.750-3.950			
Laat Neolithicum	3.950-4.800			
Midden Neolithicum	4.800-6.150			
Vroeg Neolithicum	6.150-7.250			
Laat Mesolithicum	7.250-8.800			
Midden Mesolithicum	8.800-9.450			
Vroeg Mesolithicum	9.450-11.150			
Laat Paleolithicum	11.150-36.950			
Midden Paleolithicum	36.950-301.950	Pleistoceen	Weichselien	11.650-116.000
			Eemien	116.000-128.000
			Saalien	128.000-238.000
			Oostermeer	238.000-243.000
			Onbenoemd	243.000-324.000

* Blauw = relatief koud klimaat / Roze = relatief warm klimaat
** Donkerblauw = relatief nat klimaat / Groen = relatief droog klimaat
*** BP = Before Present (Engels voor: vóór heden) is een aanduiding bij het meten van tijd. Met heden wordt het jaar 1950 bedoeld. 100 jaar BP is dus 100 jaar voor 1950, oftewel in het jaar 1850 na Chr.

BIJLAGE 2. Sporenlijst

Bij het beschrijven van de boringen is gebruik gemaakt van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB) en de daarvan afgeleide Archeologische Boorbeschrijvingswaaier van de SIKB (SIKB, 2005). Voor de concordantielijst van gebruikte afkortingen wordt verwezen naar de tekst van de ASB, vrij te downloaden op www.sikb.nl.

Beknpte verklaring gebruikte afkortingen:

1: zwak
 2: matig
 3: sterk
 br.: bruin
 bst: baksteen
 do.: donker
 gr.: grijs
 H: humeus
 hk: houtskool
 K: klei k: kleiig
 li.: licht
 mv.: maaiveld
 s: siltig
 T: tweede kleur
 V: veen
 Z: zand
 z: zandig

Spoor-nummer	Vondst-nummer	Definitie	Wp	Beschrijving	Opmerking
1		Verstoorde laag	1,2, 7, 8, 9, 10	do.gr. T do.br. Kz2 H2, vlekken gr. Zs1	Soms ook met hout en puin en stoeptegels
2	1,2,11,12, 13,14	Sloot	5	do.br. T gr. Ks1 H3 + puin3 en ker	
3	3	Ophogingslaag	5	do.br. T do.gr. Ks2 H2	
4	4	Greppel	6	do.br. Ks2 H2 gevlekt met li.gr. Ks2 H2 en do.gr. Ks2 H2	Lijkt gedempt te zijn met plaggen
5		Natuurlijk veen	6	br. T ro. Vk1	
6		Recente ophoging	1, 2, 3, 4	li.gr. Zs1, schoon	Opgebracht na sanering
7		Ophogingslaag	5	li.br. Ks1 H1, br. Ks1 H1, gevlekt	Ligt onder S3 en op het natuurlijke veen
8	16,29	Ophogingslaag	11	br. Ks2 H2	
9		Greppel	11	do.gr. Ks1 H2	Zie ook S15
10		Verstoorde laag	11	gr. Zs1	
11	18,28	Puinkuil	11	gr. Ks1, mo2 bstpuin2	
12		Natuurlijk veen	11	br. Vkm	
13		Ophogingslaag	11	li.gr. Ks1 H1	
14		Puinkuil	11	gr. Ks1, mo2 bstpuin2	
15	20,21,22,3 4,35,36	Greppel	11	br. Ks2 H2	Laag van S9
16		Laag	11	li.br. Zs1	Saneringszand
17		Ophogingslaag	11	br. Vkm	Stuk ophoging van veen
18		Greppel	11	li.br. T ge. Vk3	Met mest gevuld, vlekken in S1
19	26,19	Puinbaan	11	li.gr. Zk2 mo1 bstpuin1	
20		Beschoeiing	11	Beschoeiing	
21		Ophogingslaag	11	br. Ks2 H2 gevlekt met do.br. Ks2 H1	
22		Ophogingslaag	11	li.br. T ge. Ks2 H3	Ophogingslaag met mest, daaronder natuurlijk veen
999		verstoring		bagger	Met puin, hout, plastic etc.

BIJLAGE 3. Vondstenlijst

Vondst-nummer	Spoor-nummer	Categorie	Wp	Beschrijving	Opmerking
1.KER	2	keramiek	5		
2.KER	2	keramiek	5		
3.KER	3	keramiek	5		
4.KER	4	keramiek	6		
				vervalt	vervalt
6.ODB	3	dierlijk bot	5		
7.GLS	3	glas	5		
8.KKP	3	kleipijp	5		
9.KKP	2	kleipijp	5		
10.KBW	3	bouwkeramiek	5		
11.KBW	2	bouwkeramiek	5		
12.GLS	2	glas	5		
13.KKP	2	kleipijp	5		
14.ODB	2	dierlijk bot	5		
15.KER		keramiek			Aanleg, vak 1
16.KER	8	keramiek			Aanleg, vak 1
17.KER	9	keramiek			
18.KER	11	keramiek			Aanleg, vak 2
19.KER		keramiek			Aanleg, vak 2
20.KER	15	keramiek			Aanleg, vak 2
21.		vervalt		vervalt	vervalt
22.GLS	15	glas			Aanleg, vak 2
23.KER	9	keramiek			Aanleg, vak 2
24.KER		keramiek			Aanleg, vak 3
25.GEM	18	grondmonster			Vak 3, monster mest
26.KER	19	keramiek			Aanleg, vak 3
27.KER		keramiek			Aanleg, vak 4
28.KKP	11	kleipijp			Aanleg, vak 1
29.GLS	8	glas			Aanleg, vak 1
30.GLS		glas			Aanleg, vak 2
31.KKP		kleipijp			Aanleg, vak 2
32.ODB		dierlijk bot			Aanleg, vak 2
33.KBW		bouwkeramiek			Aanleg, vak 2
34.GLS	15	glas			Aanleg, vak 2
35.KKP	15	kleipijp			Aanleg, vak 2
36.KBW	15	bouwkeramiek			Aanleg, vak 2
37.GLS		glas			Aanleg, vak 2
38.KBW		bouwkeramiek			Aanleg, vak 2
39.KBW		bouwkeramiek			Aanleg, vak 2

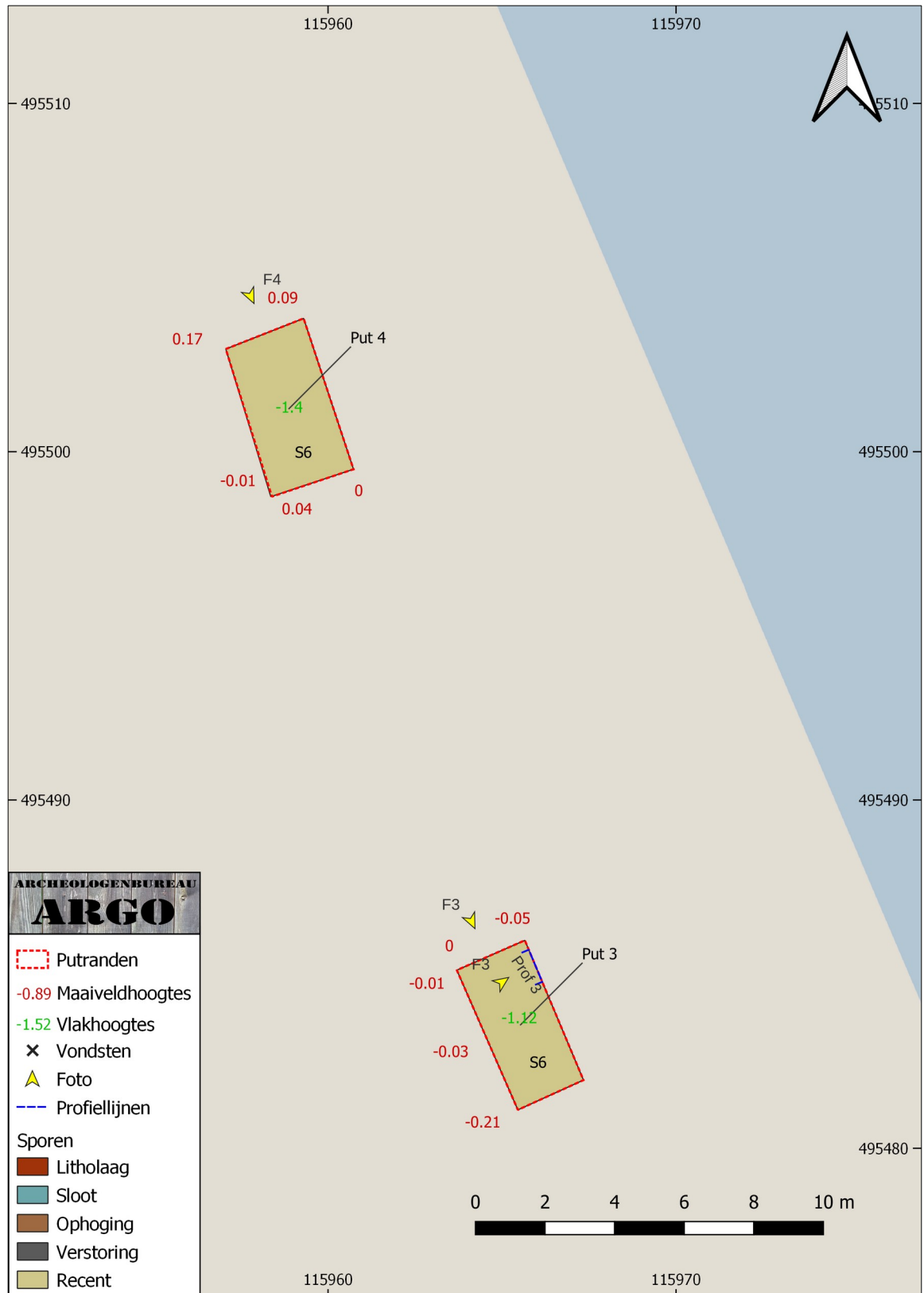
BIJLAGE 4. Ligging proefsleuven

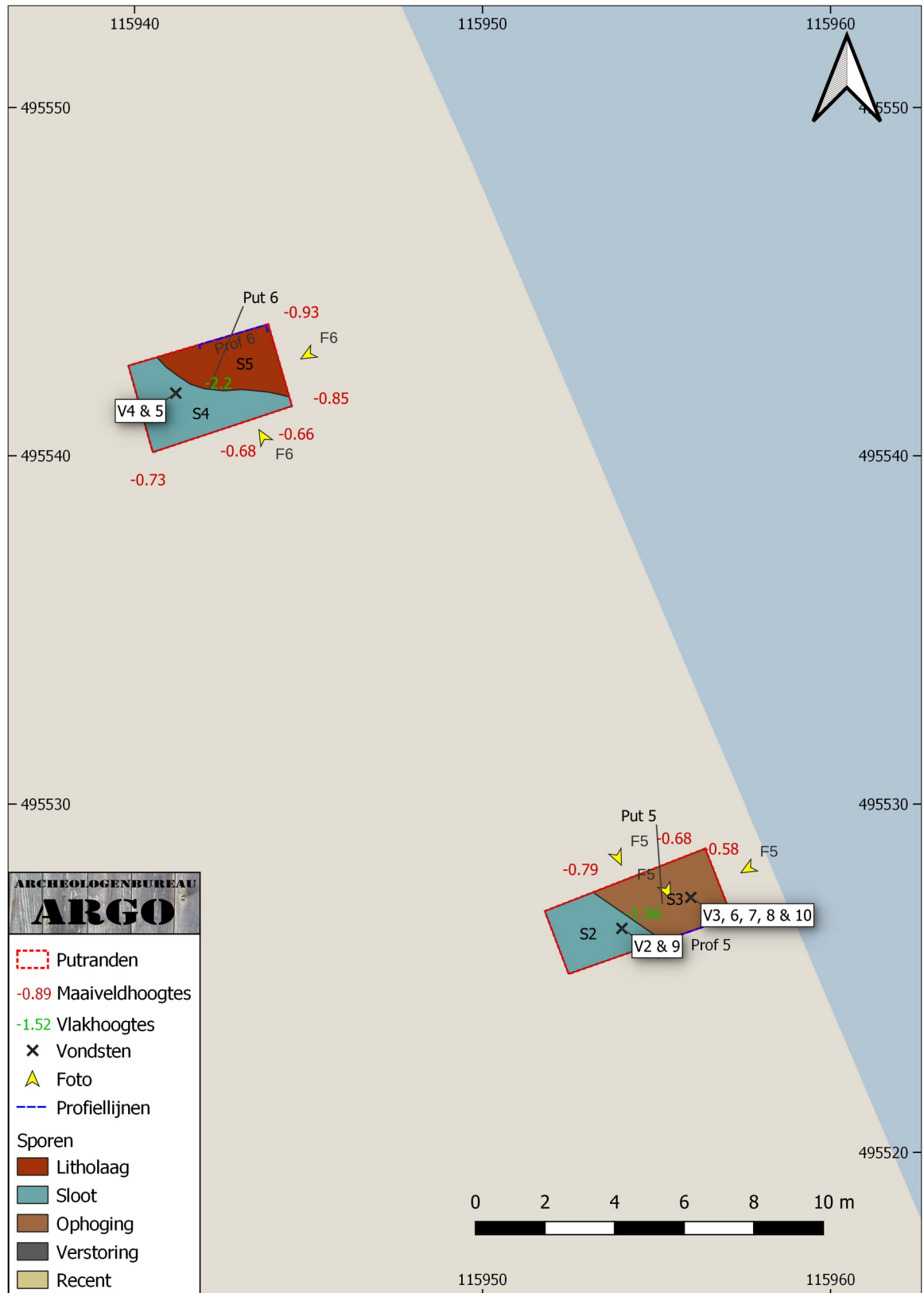
Bijlage 5 Allesporenkaart werkput 1 en 2

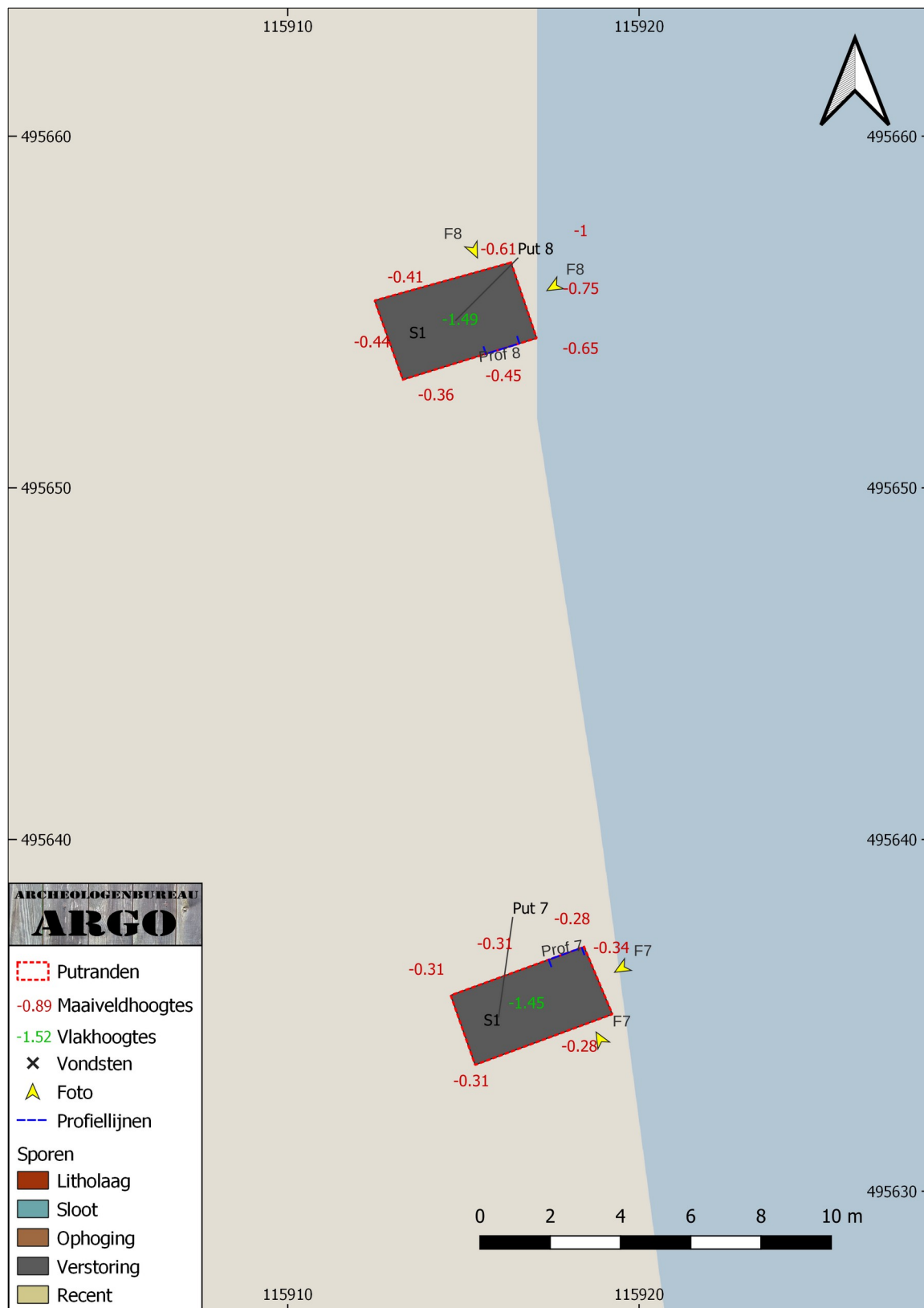
Bijlage 6 Allesporenkaart werkput 3 en 4

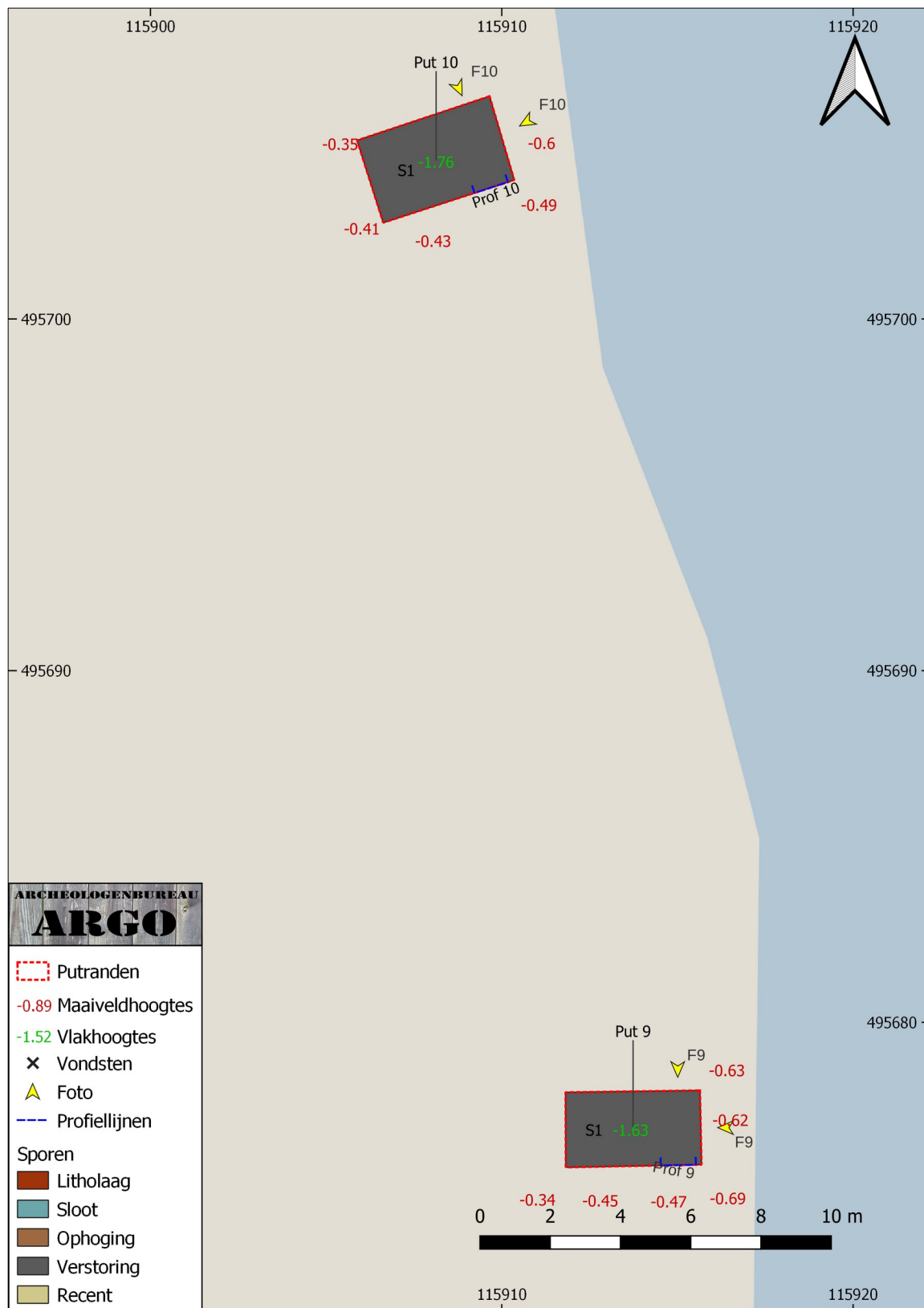
Bijlage 7 Allesporenkaart werkput 5 en 6

Bijlage 8 Allesporenkaart werkput 7 en 8

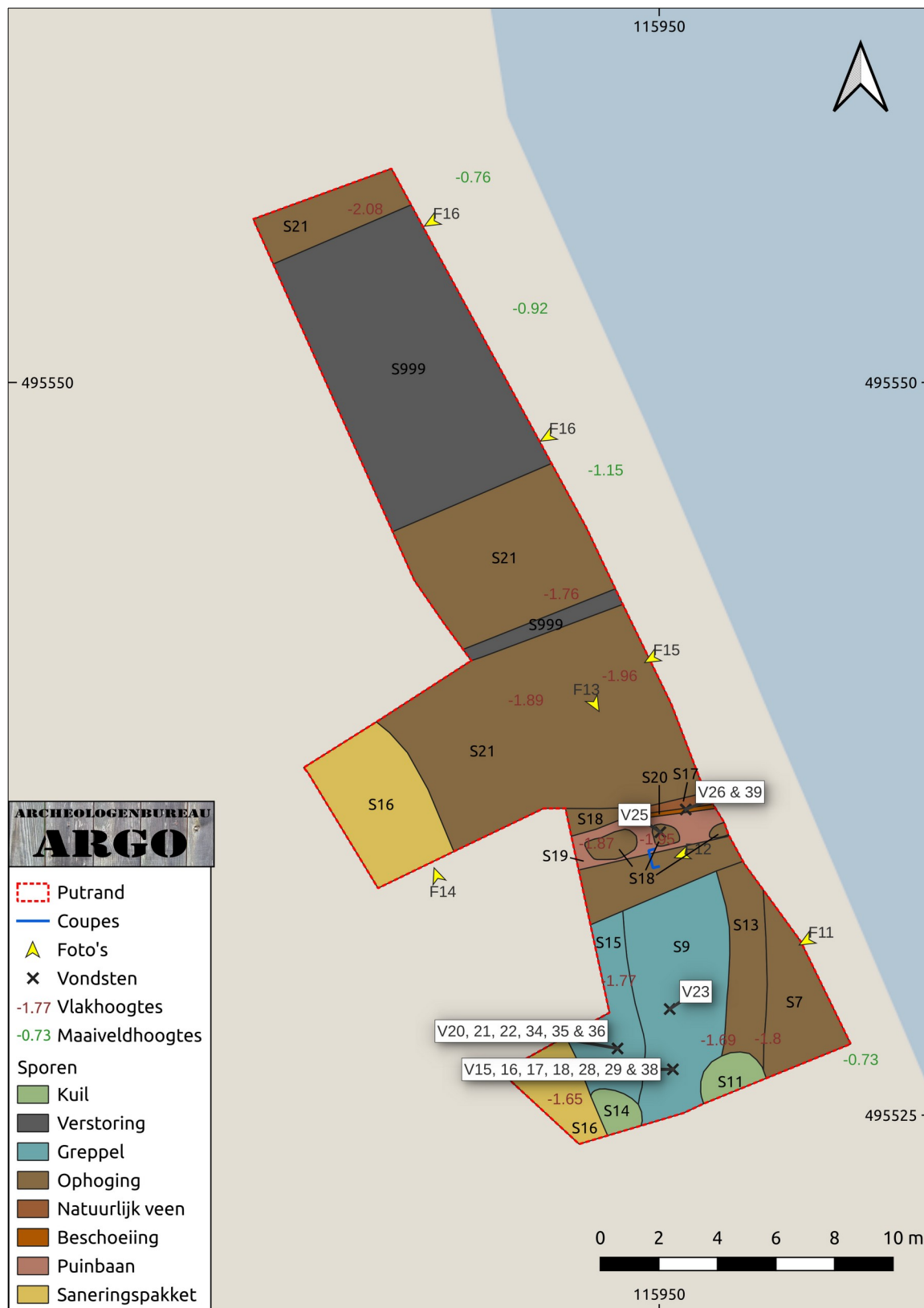
Bijlage 9 Allesporenkaart werkput 9 en 10

Bijlage 10 Ligging sleuven en op te graven areaal

Bijlage 11 Allesporenkaart werkput 11 vlak 1

Bijlage 12 Allesporenkaart werkput 11 vlak 2

Bijlage 13 Determinatielijst keramiek

Vondst-nummer	Baksel	Vorm	type	Fragmentatie	N fragmen ten	N Objec ten	Datering	Opmerking
V1-1	r	bor	11	archeologisch compleet	1	1	1675-1850	dubbelzijdig loodglazuur, standing, bord met brede vlakke vlag en kraagrand, standing
V1-2	r	tes	2	rand en wand	2	1	1700-1800	dubbelzijdig loodglazuur, Friesland, vierkante vuurtest met scherpe knik bodem-wand en afgeronde verdikte rand, poten
V1-3	r	onbek end		rand en wand	2	2	1650-1850	dubbelzijdig loodglazuur, mogelijk pispot, bevat scherpe horizontale rand, dekselgeul
V1-4	r	onbek end		rand	1	1	1650-1800	dubbelzijdig loodglazuur, Friesland, oor met een lichtelijk samengeknepen bovenstukje
V1-5	r	gra		rand	1	1	1600-1750	dubbelzijdig loodglazuur, enkel een oor met veel roet, smal worstoor
V1-6	r	onbek end		wand	2	1	1650-1750	dubbelzijdig loodglazuur, wand onderdelen, Friesland
V1-7	r	onbek end		wand	1	1	1650-1750	inwendig loodglazuur, een wand deel, dikke wand met knik
V1-8	r	gra		rand	1	1	1700-1800	Ingedeukt, vingerafdrukken rondom de rand van het voorwerp, Bergen op Zoom, nieuw type
V1-9	r	bor	3	rand en wand	3	1	1675-1775	dubbelzijdig loodglazuur, inwendig: engobe in doorlooptechniek (gemarmerd) 'vlaflip patroon', grote plas loodglazuur vlak tegen rand, bord zonder vlag met afgeronde kraagrand, standing
V1-10	r	pis	16	rand en wand	1	1	1750-1850	dubbelzijdig loodglazuur, slibhaken rondom de kraag van de pispot, bolle pispot met hoge schouder en geknikte rechte rand, standing, bruin mangaan
V1-11	r	onbek end		wand	2	2	1700-1900	dubbelzijdig loodglazuur, binnezijde met slib, Friesland
V1-12	r	bor	3	wand en bodem	3	1	1700-1850	dubbelzijdig loodglazuur, slib decor gemengd. Met groen koperoxide, bord zonder vlag met afgeronde kraagrand, standing, Friesland
V1-13	r	kom		bodem	1	1	1700-1850	dubbelzijdig loodglazuur, binnenzijde met gemengde slibdecoraties en groen koperoxide, smalle standing, Friesland
V1-14	r	bor	7	archeologisch compleet	2	1	1650-1750	inwendig: loodglazuur, koperoxide; uitwendig: ongeglazuurd, vlag: stippen in gele slib, spiegel: Ringeloor concentrische lijnen in geel en slinger in groen, diep bord, naar buiten geknikte vlag met verdikte lip, standvlak Nederrijn, Duitsland
V1-15	r	bor	7	bodem	1	1	1700-1850	inwendig; loodglazuur. uitwendig; ongeglazuurd, bruin en gele slib op spiegel, enkel een bodemonderdeel, Nederrijn, Duitsland
V1-16	s2	kan	33	wand	1	1	1625-1725	zoutglazuur met kobaltoxide, ingestemplede bloemen met blauw kobaltoxide, rondbuikige kan met cilindrische hals, ribbel op hals en rechte rand, standvlak, verticaal lintoor, Westerwald
V1-17	p	bor	1	wand en bodem	1	1	1700-1800	veldspaatglazuur, monochroom, kapucijnerbruin, in blauw een landschap met een boom, schotel, van kop en

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

								schotel, klein bord (van kop en schotel) met uitgebogen rand, standing, China
V1-18	m	bor		rand	1	1	1600-1800	uitwendig loodglazuur, Inwendig tinglazuur, paars decor, Klein randfragment, Nederland
V1-19	m	bor		wand en bodem	2	1	1600-1850	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, monochroom blauw decor met zonnebloem, kleine fragmenten, Nederland
V1-20	w	gra		bodem	1	1	1600-1850	dubbelzijdig loodglazuur, uitwendig groen koperoxide, drie pootjes, Nederland
V1-21	f	bor	4	rand	2	2	1700-1800	tinglazuur, kobaltblauw, afgerond bord met knik spiegel-vlag, smalle iets holle vlag, standvlak, Nederland
V1-22	f	bor	4	rand en wand	4	3	1675-1775	tinglazuur, afgerond bord met knik spiegel-vlag, smalle iets holle vlag, standvlak, Nederland
V1-23	f	bor		bodem	3	1	1700-1800	tinglazuur met kobaltblauw, blauwe beschildering, strooibloemen, geheel bedekt, Nederland
V1-24	f	bor	3	archeologisch compleet	2	2	1700-1800	dubbelzijdig tinglazuur, kobaltblauw, blauw decor, afgerond bord met vrij brede vlag, standvlak, Nederland
V1-25	f	bor		wand en bodem	3	3	1700-1850	dubbelzijdig tinglazuur, kobaltblauw, kobaltblauw decor, enkele stukken wand en bodem van borden waarbij de vormen niet goed zichtbaar zijn, Nederland
V1-26	f	plo		rand	1	1	1650-1750	dubbelzijdig tinglazuur, kobaltblauw, Plooiën: per plooi een hokje met om en om hog gras/graan en een bloemetje. Aziatisch geïnspireerd kraak decor, lichtelijk gepixeld decor, plooi-schotel, Nederland
V1-27	f	bor	7	archeologisch compleet	1	1	1675-1700	dubbelzijdig tinglazuur, kobaltblauw, Kraak decor met op vlag mensfiguurtje aziatisch geïnspireerd, diep bord met knik spiegel-vlag, smalle (holle) vlag, standing, Nederland
V1-28	f	bor		wand	1	1	1675-1700	dubbelzijdig tinglazuur, kobaltblauw, Nederland, klein fragment
V1-29	f	bor		bodem	1	1	1675-1700	dubbelzijdig tinglazuur, kobaltblauw, blauw decor van landschap met een waterstroom, imitatie chinees porcelein, Nederland
V1-30	f	bor		bodem	1	1	1650-1750	dubbelzijdig tinglazuur, aziatisch figuur met stok en grote boom, Nederland
V1-31	f	bor		bodem	1	1	1675-1750	dubbelzijdig tinglazuur, kobaltblauw, blauw decor, klein fragment, Nederland
V1-32	f	bor	16	archeologisch compleet	1	1	1700-1725	dubbelzijdig tinglazuur, kobaltblauw, druk floraal decor in blauw, diep hol bord met uitgebogen lip, standing, Nederland
V2-1	r	gra		rand en wand	4	1	1750-1850	dubbelzijdig loodglazuur, type nummer niet gevonden, worstoor, verticaal, Nederland
V2-2	r	onbekend		wand	5	3	1600-1850	dubbelzijdig loodglazuur, alleen maar wandfragmenten, Nederland
V2-3	r	onbekend		wand	3	2	1600-1800	inwendig loodglazuur, wandfragmenten, Nederland
V2-4	r	onbekend		bodem	1	1	1675-1850	inwendig loodglazuur, standing, Nederland
V2-5	r	gra		wand	1	1	1600-1775	inwendig loodglazuur, bevat roet aan buitenzijde, Nederland

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

V3-1	m	bor		wand en bodem	1	1	1600-1625	Inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, (blauw, groen, geel en oranje) Spiegel: bloemrozet, Vlag, 'wentelend rad', Noord-Nederland, afgerond bord met uitgebogen rand, standring
V3-2	m	bor	3	rand	1	1	1600-1625	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, (groen, geel, blauw en oranje) grote vrucht? met groene bladeren, kabelrand in geel en blauw, Noord-Nederland, bord met knik spiegel-vlag en uitgebogen rand, standring
V3-3	m	bor		bodem	1	1	1600-1650	Inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, (geel, groen en blauw) op spiegel; tulp met hangende gele kop, Vlag, vorm niet herkenbaar, Noord-Nederland
V3-4	m	bor		rand	2	1	1650-1750	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, wit, Nederland
V3-5	m	bor	3	archeologisch compleet	1	1	1625-1675	inwendig tinglazuur, kobaltblauw, uitwendig loodglazuur, kobalt blauw: vlag; kruis met 5 stippen, spiegel; niet zichtbaar blauw decor, bord met knik spiegel-vlag en uitgebogen rand, standring
V3-6	m	bor		bodem	1	1	1600-1650	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, polychrome decoratie, blauw en geel. Spiegel; gele cirkel met 4 concentrische lijnen van blauw, hieruit 5 wimperachtige strepen op uiterste lijn, Nederland
V3-7	m	bor		wand	7	6	1600-1700	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, kobalt blauwe decoraties, voornamelijk bladeren en concentrische lijnen, wandfragmenten, Nederland
V3-8	m	bor		rand	6	6	1600-1700	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, kobaltblauwe monochrome decoraties, voornamelijk florale motieven, concentrische lijnen, kabelrandje en een drukker geometrisch patroon, willekeurige majolica randfragmenten, Nederland
V3-9	m	bor	12	bodem	1	1	1625-1675	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, monochroom kobaltblauw. Spiegel; druk floraal decor, diep afgerond bord met licht geknikte wand en uitgebogen rand, standring, Nederland
V3-10	m	kom	2	rand en wand	1	1	1600-1650	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, polychroom decor, blauw en geel. Spiegel; lijn met om en om gekleurde vlekken als een soort ketting koord, Vlag; compendiarior decor achtige randversiering, bolle kom met naar buiten geknikte brede platte rand (vlag), standring, Nederland
V3-11	s2	kan		wand	1	1	1650-1700	dubbelzijdig zoutglazuur, applique met kobaltblauw, oor, Westerwald, Duitsland
V3-12	r	gra		wand	10	6	1600-1800	inwendig loodglazuur, veel roet aan buitenzijde, wandfragmenten van grape, met veel roet, drie pootjes, oor, Nederland
V3-13	r	gra		rand	3	3	1600-1800	dubbelzijdig loodglazuur, roet aan buitenzijde, drie pootjes, oor, randfragmenten van grape, Nederland,
V3-14	r	gra		bodem	3	2	1600-1800	inwendig loodglazuur, fragmenten bodem/pootjes, Nederland
V3-15	r	onbekend		wand	10	7	1600-1800	beide dubbelzijdig loodglazuur en enkel inwendig loodglazuur, Nederland

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

V3-16	r	onbekend		rand	4	4	1600-1800	dubbelzijdig loodglazuur, uitgebogen randen, Nederland
V3-17	r	gra	33	archeologisch compleet	1	1	1675-1750	dubbelzijdig loodglazuur, verticaal lintoor met geknepen bovenkant, Klein graapje, lijkt meest op r-gra-33, maar vind bodem wat te groot eigenlijk, Nederland
V3-18	r	gra		bodem	2	1	1650-1800	dubbelzijdig loodglazuur, fragmenten pootjes, Nederland
V3-19	r	bak		bodem	1	1	1600-1800	inwendig loodglazuur, roet op buitenzijde, Nederland
V3-20	r	onbekend		rand	8	8	1500-1800	inwendig loodglazuur, verticale oren, Nederland
V3-21	r	kop	2	rand en wand	1	1	1600-1700	dubbelzijdig loodglazuur, lintoor verticaal, geknepen, kop met scherpe knik bodem-wand en iets uitgebogen wand, standing, Nederland
V3-22	r	kop	2	rand en wand	1	1	1600-1650	inwendig loodglazuur, verticaal worstoor, bovenkant licht geknepen, kop met scherpe knik bodem-wand en iets uitgebogen wand, standing, Nederland
V3-23	r	gra	85	rand en wand	3	1	1600-1675	inwendig loodglazuur, worstoor verticaal met loodglazuur druppelpunt, bolle grape met afgeronde buikknik, ribbel op schouder en uitgebogen rand
V3-24	r	onbekend		bodem	1	1	1550-1750	inwendig loodglazuur, standvlak, Nederland
V3-25	r	kom		bodem	1	1	1600-1750	inwendig loodglazuur, witte slib met loodglazuur van binnen, Nederland
V3-26	r	kop	16	wand en bodem	5	2	1625-1700	inwendig witte slib met loodglazuur, horizontaal worstoor, kop met scherpe knik bodem-wand en iets uitgebogen wand, standvlak, Nederland
V3-27	r	bor		rand	1	1	1600-1700	inwendig loodglazuur, spiegel; witte sib met loodglazuur, Vlag; verticale lijnen herhalend over gehele vlag, bord met korte vlag, Nederlands
V3-28	r	bor		archeologisch compleet	2	1	1600-1700	inwendig loodglazuur, spiegel; inwendig gele slib, Vlag; gebogen lijnen van slib met groen koperoxide, buitenzijde scherp compleet kapot, vorm niet goed herkenbaar hierdoor, Nederland
V3-29	w	oli	2	bodem	2	1	1650-1700	loodglazuur met koperoxide, mogelijk ophangoor, olielamp met twee schalen en stam, 1 worstoor, lekschaal afgeplat, geknikte rand, Nederland
V3-30	w	onbekend		rand	1	1	1700-1900	dubbelzijdig loodglazuur, koperoxide, uitwendig groen koperoxide, rand met sier ribbels, vorm onbekend, Nederland
V3-31	w	gra		rand	1	1	1650-1725	dubbelzijdig loodglazuur, kraagrand met dekselgeul, Nederland
V3-32	w	kop	2	rand en wand	1	1	1600-1650	dubbelzijdig loodglazuur, koperoxide, kop met scherpe knik bodem-wand en iets uitgebogen wand, standing, Nederland
V3-33	r	vst	6	rand	1	1	1575-1650	voorzijde loodglazuur met groen koperoxide, geribte kraagrand, bolle halfronde vuurstolp met oor bovenop de stolp, geribbelde kraagrand, Nederland
V3-34	f	bor	1	archeologisch compleet	5	1	1625-1700	dubbelzijdig tinglazuur, decor met blauw, huisjes aan een water?, glazuur bijna geheel weg, bord met knik spiegel-vlag, standing, Nederland
V3-35	f	bor	21	archeologisch compleet	3	2	1650-1700	dubbelzijdig tinglazuur, plat bord met dikke platte bodem en platte vlag, vlag

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

								met knik naar spiegel, standvlak, Nederland
V3-36	f	bor	2	archeologisch compleet	1	1	1650-1700	dubbelzijdig tinglazuur, blauwe concentrische lijnen onder vlag, plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet, standvlak, Nederland
V3-37	f	bor	2	archeologisch compleet	1	1	1650-1700	dubbelzijdig tinglazuur, geheel wit, plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet, standvlak, Nederland
V3-38	f	bor	12	rand	1	1	1675-1725	dubbelzijdig tinglazuur, rand vlagpatroon, diep bord met knik bodem-wand en uitgebogen rand, standing, Nederland
V3-39	f	onbekend		wand	1	1	1650-1800	dubbelzijdig tinglazuur, buitenzijde kobaltblauw vliegjes decor? mogelijk wijwaterbakje? platte kant met aan twee zijden zichtbaar een knik, Nederland
V3-40	r	bor		wand	1	1	1675-1750	inwendig loodglazuur, mangaanoxide, Vlag; kleine en grote stippen, Spiegel; lijnen, volgens W. Stellingwerf is deze variant met mangaanoxide een zeldzamere variant van het gewone nederrijnse materiaal, Nederrijn, Duitsland
V3-41	f	bor		bodem	1	1	1700-1800	dubbelzijdig tinglazuur, blauwe decoraties onder de rand op de vlag, fragment, Nederland
V3-42	f	bor		rand	1	1	1700-1800	dubbelzijdig tinglazuur, geheel wit, Nederland
V3-43	f	bor		rand	1	1	1650-1800	blauwe decoratie; verticale lijn met aan weerszijden symetrische blaadjes en grote blauwe stippen, Opvallend: baksel is roder dan normaal, glazuur is wat grijziger en de blauwe decoratie is een zeer donkerblauwe kleur, donkerder dan normaal, Nederland?
V4-1	r	onbekend		wand	1	1	1500-1800	inwendig loodglazuur, uitwendig half loodglazuur bovenzijde, klein wandfragment, Nederland
V4-2		onbekend		rand	1	1	1500-1900	onbekend grijs materiaal, grove magering. lijkt een klein voorwerp, kort randje met een knik voor de bodem
V15-1	m	bor	1	archeologisch compleet	1	1	1675-1725	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, spiegel; polychrome versiering van een vrouw met een toeter of hoog glas. veren op hoofd/. Vlag; 3 blauwe concentrische cirkels, diep afgerond bord met vloeiende S-vorige wand en sterk uitgebogen rand, standing, Nederland
V15-2	r	gra	65	archeologisch compleet	1	1	1650-1750	loodglazuur, drie poten, twee horizontale worstoren, wijde grape/sluitpan met scherpe knik bodem-wand en brede sluitrand, Nederland
V15-3	r	gra	65	wand en bodem	1	1	1650-1750	loodglazuur geheel, drie poten, twee worstoren, wijde grape/sluitpan met scherpe knik bodem-wand en brede sluitrand, Nederland
V15-4	r	gra		rand	2	1	1625-1700	inwendig loodglazuur, drie poten, verticaal oor, manchetrand, Nederland
V15-5	w	onbekend		wand	1	1	1600-1800	dubbelzijdig loodglazuur, uitwendig koperoxide, Nederland
V15-6	m	bor	5	rand en wand	1	1	1600-1650	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, polychroom decor blauw en geel. lag: repeterend motief, kabelrand, afgerond bord met uitgebogen rand,

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

								standing, Nederland
V15-7	m	bor		bodem	2	2	1600-1750	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, monochroom blauw decor, standing, Nederland
V15-8	m	bor		rand	2	2	1625-1750	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, beschildering in blauw, geel en oranje; vlag: gestileerde aigretterand (compendiario style), twee scherven, de een wat netter geschilderd dan de ander, Nederland
V15-9	w	onbekend		rand	1	1	1650-1750	dubbelzijdig loodglazuur met koperoxide, vrij smalle en kleine vergietachtige vorm? Nederland
V16-1	m	onbekend		rand	1	1	1650-1800	tinglazuur, is een klein stukje tegel, glazuur is er geheel af, Nederland
V16-2	r	onbekend		wand	1	1	1650-1800	dubbelzijdig loodglazuur, klein fragment, Friesland
V16-3	m	bor		bodem	1	1	1600-1700	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, monochroom blauw decor op spiegel, standing, Nederland
V17-1	f	kom		wand en bodem	1	1	1650-1750	dubbelzijdig tinglazuur, dik wit glazuur, standing met gaatje, Nederland
V17-2	f	bor	2	archeologisch compleet	1	1	1625-1675	dubbelzijdig tinglazuur, monochroom blauw decor; Vlag: band met bloemen, plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet, standvlak, Nederland
V17-3	m	bor		rand	1	1	1650-1750	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, monochroom blauw; kabelrand op vlag, klein fragment, Nederland
V17-4	r	pis		rand en wand	1	1	1650-1800	dubbelzijdig loodglazuur, scherp geknikte uitstekende platte rand, scherpe buikknik, Nederland
V17-5	r	onbekend		wand	4	4	1600-1800	dubbelzijdig loodglazuur, verscheidene kleine fragmenten, Nederland
V17-6	r	onbekend		wand en bodem	3	1	1600-1800	dubbelzijdig loodglazuur met koperoxide, zeer grijs uitgeslagen roodbakend aardewerk, Nederland
V17-7	r	onbekend		bodem	1	1	1650-1800	aan een zijde glazuur met koperoxide, plat stuk roodbakend aardewerk, Nederland
V17-8	w	pis		rand en wand	4	1	1600-1700	inwendig en uitwendig voor de helft loodglazuur. Koperoxide, platte uitstekende rand, schepe knik buik en extra randje
V18-1	m	bor		bodem	1	1	1575-1675	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, vrouw in blauw met gele rok en een zwaard in haar hand, standing, Nederland
V18-2	r	pot		bodem	1	1	1600-1700	dubbelzijdig loodglazuur, inwendig koperoxide, Nederland
V18-3	m	bor		rand	1	1	1600-1700	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, bijne geen glazuur over op scherp, Nederland
V19-1	r	gra		wand en bodem	16	12	1575-1700	inwendig loodglazuur, uitwendig niks of zeer klein beetje glazuur, vele scherven bevatten roet aan de ongeglaazuurde buitenzijde, voornamelijk Fries aardewerk. Grote hoeveelheid wandfragmenten, Nederland
V19-2	r	gra		bodem	2	1	1600-1700	inwendig loodglazuur, roet op ongeglaazuurde onderzijde, Friesland
V19-3	r	tes		rand en wand	3	1	1600-1800	ongeglazuurd, roet aan binnenzijde, Nederland
V19-4	r	tes		rand	2	1	1650-1800	dubbelzijdig loodglazuur, klein

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

								fragment, Friesland
V19-5	r	vst		wand	1	1	1600-1750	uitwendig loodglazuur met koperoxide, achterzijde/binnezijde geheel beroet, klein fragment, Nederland
V19-6	r	onbekend		wand	5	4	1600-1800	dubbelzijdig loodglazuur, aantal wandfragmenten, Nederland
V19-7	r	onbekend		bodem	3	2	1600-1800	inwendig loodglazuur, uitwendig ongeglazuurd, fragmenten bodem, Nederland
V19-8	r	pot		bodem	1	1	1650-1800	dubbelzijdig loodglazuur, gaatje in bodem door slijtage, Nederland
V19-9	r	kop	2	archeologisch compleet	1	1	1650-1700	inwendig loodglazuur, kop met scherpe knik bodem-wand en iets uitgebogen wand, standring, Nederland
V19-10	r	gra		bodem	1	1	1675-1800	dubbelzijdig loodglazuur, drie pootjes, Nederland
V19-11	r	onbekend		rand	4	4	1650-1775	dubbelzijdig loodglazuur, een enkele scherf bevat roet resten, randfragmentjes, Nederland
V19-12	r	pis		rand	1	1	1650-1750	dubbelzijdig loodglazuur, Friesland
V19-13	r	bak	4	archeologisch compleet	2	2	1600-1675	inwendig loodglazuur, buitenzijde dikke laag roet, bakpan met zijwand en kraagrand
V19-14	w	onbekend		bodem	2	2	1650-1800	dubbelzijdig loodglazuur met magaanoxide spikkels, Nederland
V19-15	r	bor	23	archeologisch compleet	1	1	1600-1650	slibversiering: vlag: gele stippen; spiegel: gele slib, klein diep bordje met platte vlag, van buiten aangedrukte rand, standvlak, Nederland
V19-16	r	onbekend		wand	2	1	1600-1700	dubbelzijdig loodglazuur, met witte slib versiering, mogelijk tekst?, oor, Nederland
V19-17	r	bor		rand	1	1	1600-1700	inwendig loodglazuur, vlag; zigzag ruitpatroon met stippen, Spiegel; egaal slib, Nederland
V19-18	r	bor	6	archeologisch compleet	1	1	1575-1675	inwendig loodglazuur, vlag; herhalende meervoudige boogjes, spiegel; egaal slibvlak, bord met holle spiegel, platte vlag met van buiten aangedrukte rand, lobvoeten, Nederland
V19-19	r	bor		rand	1	1	1650-1750	inwendig loodglazuur, vlag; bladerpatroon?, spiegel; egaal slibvlak, Nederland
V19-20	r	onbekend		bodem	1	1	1650-1800	inwendig loodglazuur, inwendig sliblaag, Nederland
V19-21	m	bor	3	archeologisch compleet	1	1	1625-1700	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, polychroom geel en blauw. Spiegel; cirkels en waaivormen met vele strepen, zeer druk decor. Vlag; meerdere concentrische lijnen en kabelrand, bord met knik spiegel-vlag en uitstaande (uitgebogen) rand, standring
V19-22	m	bor		rand en wand	3	3	1600-1700	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, polychroom decor, blauw en geel/oranje. Decors niet herkenbaar wegens fragmentatie, kleine fragmenten, Nederland
V19-23	f	bor	2	archeologisch compleet	8	5	1650-1750	dubbelzijdig tinglazuur, geheel wit, Delft, plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet, standvlak
V19-24	f	bor	2	archeologisch compleet	1	1	1625-1700	dubbelzijdig tinglazuur, monochroom blauw, Spiegel; mogelijk een

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

								wapenschild?, Delft, plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet, standvlak
V19-25	f	bor	2	archeologisch compleet	1	1	1625-1725	dubbelzijdig tinglazuur, monochroom blauw, Spiegel; bloemdecor, glazuur is slecht en laat los, Delft, plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet, standvlak
V20-1	r	gra	33	rand en wand	5	2	1550-1650	inwendig loodglazuur en half uitwendig, mangaanoxide door de glazuur, pootjes, verticaal worstoor, grape met scherpe buikknik en uitgebogen rand, Nederland
V20-2	g	gra		rand en wand	3	1	1400-1550	geen glazuur, geheel bedekt in roet. binnen en buiten, mogelijk g-gra-6? Pootjes, verticaal oor, grijsbakkend aardewerk met een uitstaande hals en een verdikte lip, zoals g-gra-6. Oor staat niet direct op lip, maar net eronder
V20-3	w	kop		rand	2	1	1600-1700	dubbelzijdig loodglazuur met mangaaninclusies, horizontaal oortje, Nederland
V20-4	w	onbekend		wand	2	1	1600-1700	dubbelzijdig loodglazuur, uitwendig mangaanoxidespikkels, sierrandje, fragmenten, Nederland
V20-5	w	onbekend		wand en bodem	3	1	1600-1750	dubbelzijdig loodglazuur, uitwendig geheel koperoxide, fragmenten, Nederland
V20-6	w	onbekend		wand en bodem	2	2	1600-1750	dubbelzijdig loodglazuur en dubbelzijdig koperoxide, pootjes, fragmenten, Nederland
V20-7	w	onbekend		wand en bodem	2	2	1600-1750	dubbelzijdig loodglazuur, inwendig mangaanoxide en uitwendig koperoxide, inwendig mangaanoxide bruin, uitwendig koperoxide groen, standvoet, horizontaal oor, fragmenten, Nederland
V20-8	r	kmf	1	rand	1	1	1600-1700	dubbelzijdig loodglazuur, roet in binnenzijde, pootjes, verticaal oor, komfoor met knik bodem-wand en haaks geknikte rand en 'poten' op rand, poten, Nederland
V20-9	r	onbekend		bodem	1	1	1650-1750	dubbelzijdig loodglazuur, pootjes, Nederland
V20-10	r	onbekend		wand	3	3	1650-1750	dubbelzijdig loodglazuur, fragmenten, Nederland
V20-11	r	onbekend		rand	2	2	1650-1750	dubbelzijdig loodglazuur, Nederland
V20-12	r	gra	65	archeologisch compleet	1	1	1650-1750	dubbelzijdig loodglazuur, onderzijde bevat een dikke laag roet, drie pootjes, dik verticaal lintoor met geknepen bovenstuk, wijde grape/sluitpan met scherpe knik bodem-wand en brede sluitrand, Nederland
V20-13	r	onbekend		rand	2	2	1600-1750	dubbelzijdig loodglazuur, Nederland
V20-14	r	kan		wand	7	1	1675-1750	dubbelzijdig loodglazuur, slibversiering aan buitenzijde. Tekst en lijntjes. mogelijk met datum '4' is herkenbaar, slibaardewerk met tekst. tekst niet leesbaar, Nederland
V20-15	r	bor	6	rand	1	1	1600-1675	inwendig loodglazuur, spiegel; geheel bedekt met slib. Vlag; bloemdecors in vakken, bord met holle spiegel, platte vlag met van buiten aangedrukte rand, lobvoeten, Nederland
V20-16	r	bor		wand	1	1	1650-1750	inwendig loodglazuur, spiegel: geheel slib. Vlag; boogjes van slib, Nederland
V20-17	r	pis		rand	1	1	1650-1750	inwendig loodglazuur, Nederland

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

V20-18	r	kan		rand en wand	2	1	1600-1700	inwendig loodglazuur, Nederland
V20-19	r	onbekend		wand	4	4	1650-1750	inwendig loodglazuur, 2 scherven bevatten roet aan buitenzijde, fragmenten, Nederland
V20-20	r	onbekend		rand en wand	2	1	1600-1700	inwendig loodglazuur, verticaal worstoor, Nederland
V20-21	r	tes		rand	2	1	1600-1675	geen glazuur, ronde bodem en hoge hals, Nederland
V20-22	f	bor	2	rand	3	3	1625-1700	dubbelzijdig tinglazuur, geheel wit, plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet, standvlak, Nederland
V20-23	f	bor	21	rand en wand	4	4	1625-1700	dubbelzijdig tinglazuur, dubbel concentrische lijn onder vlagknik, bootdecor in blauw, plat bord met dikke platte bodem en platte vlag, vlag met knik naar spiegel, standvlak, Nederland
V20-24	f	kom	1	wand en bodem	4	1	1650-1750	dubbelzijdig tinglazuur, buitenzijde versierd met een bloemdecor in blauw, afgeronde kom met licht uitgebogen rand, standing, Nederland
V20-25	f	onbekend		rand	1	1	1600-1800	dubbelzijdig tinglazuur, inwendig 2 concentrische blauwe lijnen, rand lijkt verweerd, onbekend voorwerp, mogelijkheden; Schaaltje van een zoutvat, zeer ondiep schaalte, Nederland
V20-26	f	bor	11	rand	2	1	1625-1725	dubbelzijdig tinglazuur, geheel wit, vrij rode klei, diep afgerond bord zonder vlag met ver uitgebogen rand, standing, Nederland
V20-27	f	bor	1	wand en bodem	2	2	1625-1700	dubbelzijdig tinglazuur, blauw decor, glazuur te fragmentarisch om te zien, bord met knik spiegel-vlag, standing, Nederland
V20-28	m	bor	3	archeologisch compleet	5	1	1625-1725	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, Spiegel; in blauw een meneer met hoge laarzen een tuniek en een russche muts? en een stok in zijn handen. bord met knik spiegel-vlag en uitstaande (uitgebogen) rand, standing, Nederland
V20-29	m	bor	3	archeologisch compleet	1	1	1600-1700	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, simpel blauw decor, Spiegel; varenvormige V's, Vlag; herhalende vleugels met dartussen stippen, bord met knik spiegel-vlag en uitstaande (uitgebogen) rand, standing, Nederland
V20-30	m	bor		bodem	1	1	1600-1700	Inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, blauwe bloem met gele cirkels op spiegel, Nederland
V20-31	m	bor		bodem	1	1	1600-1675	inwendig loodglazuur, uitwendig tinglazuur, spiegel; zichtbaar is een been van iemand die een voorwerp vasthoud. polychroom gekleurd groen, oranje, blauw., Nederland
V20-32	m	bor		bodem	3	1	1575-1700	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, druivenbos of hyacint in blauw en groen op spiegel, Nederland
V20-33	m	bor		rand en wand	3	1	1600-1750	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, vlag; concentrische lijnen met daartussen een geometrisch blauw en geel decor, Nederland
V20-34	m	bor		rand	3	1	1600-1750	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, Vlag; zigzagpatroon in

proefsleuvenonderzoek en opgraving Verkadebuurt-damwand te Zaandam, gemeente Zaanstad

								blauw met stippen en geel, Nederland
V20-35	m	bor		rand	2	1	1600-1750	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, geheel wit, standring, Nederland
V20-36	m	bor		bodem	1	1	1675-1800	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, zeer druk blauw decor op spiegel, niet herkenbaar, Hele grove proenlittkens, Nederland
V20-37	m	bor		rand	1	1	1650-1800	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, kabelrand in blauw met gele onderrand, glazuur slecht op rand, Nederland
V20-38	m	bor		rand	1	1	1650-1800	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, kabelrand in blauw met gele onderrand, Nederland
V20-39	m	bor		wand	1	1	1650-1800	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, blauw decor, slecht zichtbaar, Nederland
V20-40	m	bor		rand	1	1	1675-1800	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, ossenkop vormig decor op vlag in blauw, Nederland
V20-41	m	bor		rand en wand	2	2	1650-1800	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, geheel wit, kleine fragmenten, Nederland
V23-1	r	onbekend		wand	1	1	1650-1800	inwendig loodglazuur, Nederland
V23-2	w	gra		bodem	1	1	1650-1800	dubbelzijdig loodglazuur, uitwendig groen koperoxide, pootjes, Nederland
V23-3	r	bor	32	archeologisch compleet	1	1	1575-1650	Inwendig loodglazuur, spiegel; gele slib, Vlag; boogdecor in slib en groene koperoxide, hoge poten, afgerond bord met gelede vlag en van buiten aangedrukte rand, Nederland
V23-4	m	bor		bodem	1	1	1600-1700	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, blauw bloemdecor op spiegel, Nederland
V23-5	m	bor		wand	1	1	1675-1850	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, blauw decor, Nederland
V23-6	m	bor		wand	1	1	1650-1775	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, blauw decor op vlag. zigzagpatroon met stippen, Nederland
V23-7	s2	kan		rand	1	1	1625-1725	ijzerengobe, zoutglazuur, appliques: baardmanmasker, verticaal lintoor, een bolle kan met cilindrische hals, ribbels op hals, standvlak, Duitsland, Keulen
V24-1	f	bor		bodem	2	1	1700-1800	dubbelzijdig tinglazuur, spiegel; blauw decor, Nederland
V24-2	f	bor	2	archeologisch compleet	1	1	1650-1700	dubbelzijdig tinglazuur, spiegel; blauwe engel met een klein kroontje, Nederland
V24-3	m	bor	11	archeologisch compleet	1	1	1675-1800	inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, Spiegel; man met zwaard wordt tegengehouden door een engel. in blauw. Kabelrand, diep afgerond bord met vloeiende S-vorige wand en sterk uitgebogen rand, standring, Nederland
V26-1	r	onbekend		rand en wand	3	1	1700-1900	dubbelzijdig loodglazuur, lintoor verticaal, Nederland
V26-2	r	onbekend		rand	2	1	1700-1900	dubbelzijdig loodglazuur, groot ongeslagen steel, Nederland
V26-3	r	onbekend		rand	1	1	1900-1975	dakpan
V26-4	f	bor		bodem	1	1	1650-1800	dubbelzijdig tinglazuur, blauw decor mogelijk een fantasiewezen? slecht fragment,
V27-1	w	onbek		wand	1	1	1650-1800	dubbelzijdig loodglazuur, inwendig geel,

		end						uitwendig koperoxidegroen glazuur, zeer klein fragment, Nederland
--	--	-----	--	--	--	--	--	---

Bijlage 14 Determinatielijst bouwkeramiek

Vondst-nummer	N frag ment en	N object en	Object	Fragmentatie	Datering	Opmerking
V1-1	1	1	wandtegel	rand	1800-1950	wit glazuur,
V10-1	1	1	wandtegel	compleet	1650-1700	in midden twee figuurtjes met grote hoeden, hoeken bevatten spinnnetjes in hoekjes, Delft
V11-1	1	1	wandtegel	wand en hoek	1770-1900	tinglazuur met paars, paars geprikkelde achtergrond met groot bladdecor
V11-2	1	1	wandtegel	hoek	1900-1975	tinglazuur, wit met veel bruine vlekjes, schilpaddecor?
V11-3	1	1	wandtegel	rand	1850-1950	tinglazuur, schilpadtegel, gesneden in vorm
V11-4	1	1	wandtegel	hoek	1650-1750	tinglazuur, zeewezen, kangaroo/haasachtig wezen met serpentstaart, kleine hoekspinnnetjes, alles blauw, witte mortel
V11-5	2	1	wandtegel	hoek	1750-1850	tinglazuur, paars decor binen grote cirkl. slordige hoekspinnnetjes, groot stuk mortel op achterzijde
V11-6	1	1	wandtegel	hoek	1700-1800	tinglazuur, paarse bijbels tafereel in cirkel, met anjers in hoeken
V11-7	1	1	wandtegel	hoek	1750-1900	tinglazuur, blauw decor, spinnnetjes in hoeken
V11-8	1	1	wandtegel	rand	1650-1750	tinglazuur, blauw: decor slecht te achterhalen: mogelijk een schip met zeil, lichtelijk gepixeld decor
V11-9	1	1	wandtegel	rand	1700-1850	tinglazuur, niet herleidbaar blauw decor
V11-10	1	1	plavuis geglazuurd	hoek	1750-1850	kleurloos loodglazuur voor de helft van de plavuis, klein beetje mortel aan zijde van plavuis, Nederland
V33-1	1	1	wandtegel	wand	1650-1750	tinglazuur, in paars en blauw en vaas met een volle bos bloemen, ossenkop hoekmotieven
V33-2	1	1	wandtegel	rand en wand	1750-1850	tinglazuur, huisje met watermolentje op landachap in blauw, hoekspinnnetjes
V33-3	3	3	wandtegel	wand	1750-1900	tinglazuur, blauw decor
V33-4	1	1	wandtegel	wand en hoek	1600-1650	tinglazuur, bloempot met driebloem in groen,geel,blauw en paars
V33-5	1	1	wandtegel	rand en wand	1700-1850	tinglazuur, blauwe hond?/haas? op grond
V33-6	7	6	wandtegel	rand en wand	1700-1850	tinglazuur, verscheidene blauwe decors, zeer drukke langdschappen met tafferelen. hoekmotieven; spinnnetjes
V33-7	2	2	wandtegel	rand en wand	1625-1700	tinglazuur, bloemmotief op groen in geel, groen en blauw, hoekmotief ossenkop
V33-8	1	1	wandtegel	wand	1750-1900	tinglazuur, maria naast Jezus aan het kruis in blauw
V33-9	1	1	wandtegel	rand	1775-1900	tinglazuur, cirkeldecor met een tafereel, hoekmotief is spinnnetjes
V36-1	1	1	wandtegel	archeologisch compleet	1750-1900	tinglazuur, paarse plant over gehele tegel
V36-2	1	1	wandtegel	fragment	1800-1900	
V38-1	2	2	wandtegel	archeologisch compleet	1650-1750	tinglazuur, in paars en blauw en vaas met een volle bos bloemen, ossenkop hoekmotieven
V38-2	1	1	wandtegel	rand en wand	1750-1900	tinglazuur, twee mannetjes met kolfstokken die ballen slaan. mogelijk kolfspel, in blauw
V38-3	1	1	wandtegel	hoek	1650-1700	tinglazuur, schip in water
V39-1	1	1	wandtegel	rand en wand	1700-1900	tinglazuur, torentje op een simpel landschap in blauw, Delft
V39-2	1	1	wandtegel	wand	1700-1900	tinglazuur, blauw decor, Delft

Bijlage 15 Determinatielijst glas

Vondst-nummer	N fragmenten	N objecten	Baksel	Vorm	Type	Fragmentatie	Datering	Opmerking
V7-1	2	1	gl			rand	1700-1900	vensterglas fragment hoek, licht groen, Duitsland
V7-2	1	1	gl	bek	19a/b	rand	1600-1700	Zeer vergelijkbaar met gl-bek-19a, maar minder duidelijk wafelpatroon, kleurloos, wafelpatroon ringen rondom de beker
V7-3	1	1	gl	bek		wand	1600-1675	mogelijk gl-bek-79. wegens vorm in scherp, gehobbeld glas, dus mogelijk de vorm van bek-79, kleurloos, opaakwit, witte opgelegde en deels ingesmolten draden
V12-1	1	1	gl	fle	22	rand	1700-1750	Nederland, groen, opgestoken pontilmerk
V22-1	2	2	gl	bek	19a	rand en wand	1600-1650	kleurloos, lichtgroene zweem, kleine wafelrijen vrij strak/dicht op elkaar
V22-2	2	2	gl	bek	19a	rand en wand	1600-1650	kleurloos, lichtgroene zweem, grove dikke wafelrijen ver uitelkaar
V29-1	1	1	gl	fle		bodem	1600-1700	klein bodemfragment, donkergroen glas
V30-1	1	1	gl	fle		bodem	1600-1700	enkel een bodem, groen
V34-1	1	1	gl	bek	19a	wand	1600-1650	breed en grof wafelpatroon
V34-2	1	1	gl			bodem	1600-1700	klein fragment niet goed zichtbaar, doet bruin aan
V37-1	1	1	gl	fle		wand	1675-1900	zeer glad, vrij nieuw uitziend stuk wijnfles

Bijlage 16 Determinatielijst pijpaaarde

Vondst-nummer	Kop/steel	Model kop	Hielmerk	Zijmerk	Bijmerk	N fragmen ten	N obje cten	Datering	Opmerking
V8-1	steel					1	1	1600-1700	Nederland
V8-2	steel					2	2	1700-1900	Nederland
V8-3	kop	bi-conisch				1	1	1610-1675	Nederland
V8-4	kop	bi-conisch				4	4	1625-1700	Nederland
V8-5	kop	bi-conisch				2	2	1675-1700	Nederland
V9-1	steel					1	1	1650-1750	Nederland
V13-1	steel					4	4	1700-1800	Nederland
V13-2	kop	ovaal		Dubbel zijdig: wapen van Gouda met S	GVK	1	1	1730-1750	Gouda
V13-3	kop	ovaal	82 gekroond			1	1	1730-1800	ribbelrand op rand kop, Nederland
V13-4	kop	ovaal	9 gekroond			1	1	1730-1800	ribbelrand op rand kop opening, Nederland
V13-5	kop	trechter vormig		trekzaag gekroond	O op een zijde	1	1	1710-1750	Nederland
V13-6	kop	trechter vormig	wapen van Amsterdam gekroond			1	1	1700-1750	ribbels op rand kop, Nederland, Amsterdam
V13-7	kop	trechter vormig	FHM gekroond			1	1	1700-1750	Nederland
V28-1	steel	trechter vormig			een stip op 1 zijde	1	1	1650-1750	Nederland
V31-1	steel					2	2	1600-1700	Nederland
V31-2	kop	bi-conisch				1	1	1650-1700	Nederland
V35-1	kop	bi-conisch				1	1	1610-1650	vrij grijs uitgeslagen pijpaaarde
V35-2	steel					2	1	1600-1750	
V35-3	kop	bi-conisch				2	2	1610-1650	sierrandje op monding
V35-4	kop	bi-conisch				1	1	1650-1700	Nederland
V35-5	kop	bi-conisch				1	1	1650-1750	sierrandje op kop, Nederland

Bijlage 17 Catalogus keramiek en glas (P. Veenstra & J.P.L. Vaars)

Verklaring:

- 1a vondstnummer
- 1b contextbeschrijving (verwijzing spoornummer)
- 2 code van het voorwerp volgens het Deventer systeem
- 3 datering object
- 4a afmetingen: breedte/hoogte in cm
- 4b beschrijving voorwerp
- 5a materiaalsoort
- 5b beschrijving glazuur/kleur
- 5c beschrijving decoratie
- 5d beschrijving merk/gebruikssporen/slijtage/diversen
- 6a beschrijving bodem
- 6b beschrijving oor/steel/additieven
- 6c mate van fragmentatie/compleetheid
- 7 beschrijving functie
- 8 land, regio, plaats van productie
- 9 literatuurverwijzing

Foto's zijn niet op schaal, tekeningen zijn schaal 1:4 tenzij anders vermeld.

Tekeningen en foto's door P. Veenstra.

1

1a Vnr 1

1b Verstoorde Litholaag (S1, V1, vak 1)

2 r-gra-

3 1700-1800

4a br 11,0/ h 8,5

4b -

5a roodbakkend aardewerk

5b dubbelzijdig loodglazuur

5c vingerafdruk decor

5d -

6a -

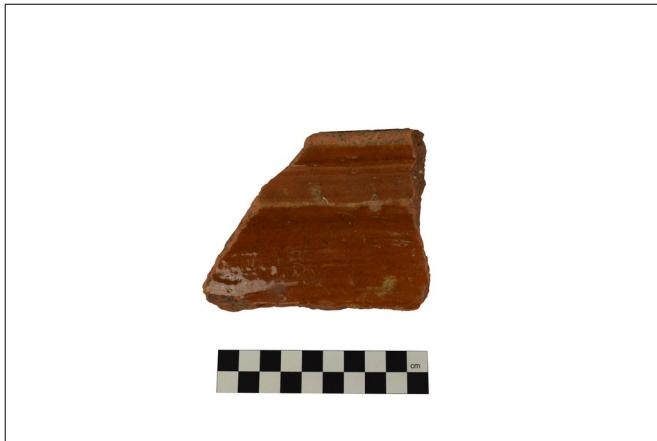
6b -

6c randfragment

7 -

8 Nederland, Bergen op Zoom

9 -

2

1a Vnr 1

1b Verstoorde Litholaag (S1, V1,
vak 1)

2 f-bor-7

3 1675-1700

4a br 7,5 / h 4,0

4b diep bord met knik spiegel-
vlag, smalle (holle) vlag, standring.

5a Faience uit de Nederlanden

5b dubbelzijdig tinglazuur,
kobaltoxide blauw5c Vlag; kraakdecor in blauw met
Aziatische man.

5d -

6a standring

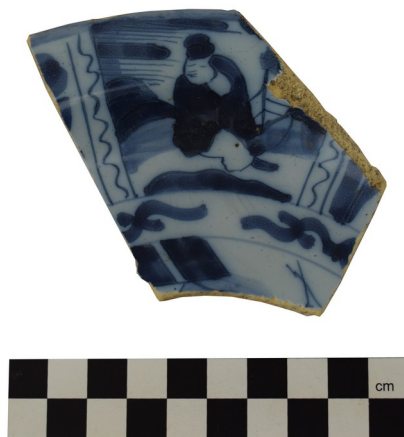
6b -

6c archeologisch compleet

7 bord

8 Nederland

9 -

3

1a Vnr 1

1b Verstoorde Litholaag (S1, V1,
Vlak 1)

2 f-bor-16

3 1700-1725

4a br 11,0 / h 2,5

4b diep hol bord met uitgebogen
lip, standring

5a Faience uit de Nederlanden

5b dubbelzijdig tinglazuur,
kobaltoxide blauw

5c in blauw, floraal decoor

5d -

6a standring

6b -

6c archeologisch compleet

7 schotel, van kop en schotel

8 Nederland

9 -

4

1a Vnr 3

1b ophogingslaag (S3, V3, vlak 1)

2 m-bor-

3 1600-1625

4a br 18,5 / h 4,5

4b afgerond bord met uitgebogen
rand, standing

5a majolica uit de Nederlanden

5b inwendig tinglazuur, uitwendig
loodglazuur, polychrome versiering5c spiegel; bloemrozet, vlag;
wentelend rad decor

5d -

6a standing

6b -

6c bijna archeologisch compleet

7 bord

8 Nederland

9 D. Korf, 1963: Nederlandse
Majolica, 26.

5

1a Vnr 3

1b ophogingslaag (S3, V3, vlak 1)

2 m-bor-3

3 1600-1625

4a br 7,0 / h -

4b bord met knik spiegel-vlag en
uitgebogen rand, standring

5a majolica uit de Nederlanden

5b inwendig tinglazuur, uitwendig
loodglazuur, polychrome versiering

5c vlag; vrucht? Kabelrand op
rand

5d -

6a standring

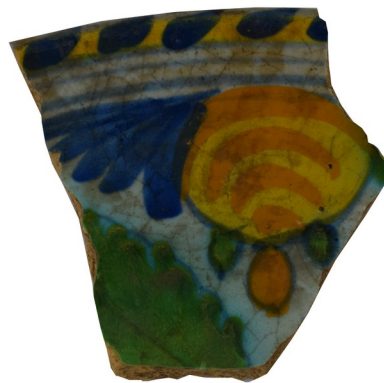
6b -

6c randfragment

7 bord

8 Nederland

9 D. Korf, 1963: Nederlandse
Majolica, 56-57.

6

1a Vnr 3

1b ophogingslaag (S3, V3, vlak 1)

2 m-bor-

3 1600-1650

4a br 12,0 / h -

4b -

5a majolica uit de Nederlanden

5b inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, polychrome versiering

5c spiegel; hangende bloem

5d -

6a standring

6b -

6c bodem

7 bord

8 Nederland

9 D. Korf, 1963: Nederlandse Majolica, 75.

7

1a Vnr 3

1b ophogingslaag (S3, V3, vlak 1)

2 r-tes-1

3 1675-1750

4a br - / h 9

4b vierkante vuurtest met scherpe knik bodem-wand en iets uitwijkende wand, afgeronde rand, poten

5a roodbakkend aardewerk

5b dubbelzijdig loodglazuur

5c -

5d -

6a pootjes

6b verticaal lintoor, geknepen bovenkant

6c archeologisch compleet

7 vuurtest

8 Nederland

9 -

8

1a Vnr 15

1b greppel (S9, V15, vlak 1)

2 m-bor-11

3 1675-1725

4a br 28 / h 8

4b diep afgerond bord met
vloeiende S-vormige wand en
uitgebogen rand, standring

5a majolica uit de Nederlanden

5b inwendig tinglazuur, uitwendig
loodglazuur, polychrome versiering5c spiegel; dame met veren op
het hoofd en een toeter/glas in
haar hand.

5d -

6a standring

6b -

6c archeologisch compleet

7 bord

8 Nederland

9 -

9

1a Vnr 18

1b kuil met puin (S11, V18, vlak 1)

2 m-bor-

3 1575-1675

4a br - / h -

4b -

5a majolica van de Nederlanden

5b inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, polychrome versiering

5c dame in gele jurk met zwaard in hand

5d -

6a standring

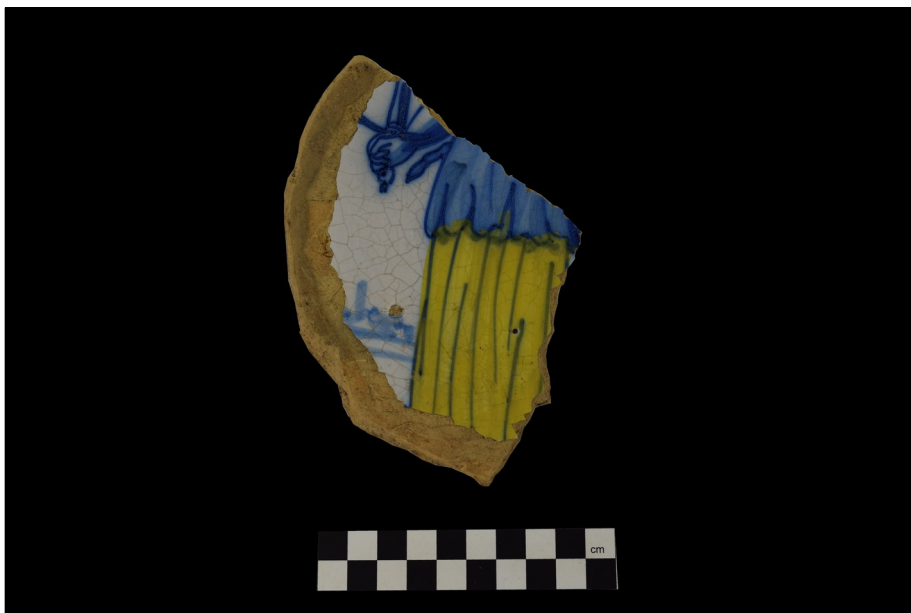
6b -

6c bodem

7 bord

8 Nederland

9 -

10

1a Vnr 19

1b ophogingslaag (S13, V19, vlak 1)

2 r-kop-2

3 1650-1700

4a br 9,0 / h 5,0

4b kop met scherpe knik bodemwand en iets uitgebogen rand, standring

5a roodbakkend aardewerk

5b inwendig loodglazuur

5c -

5d -

6a standring

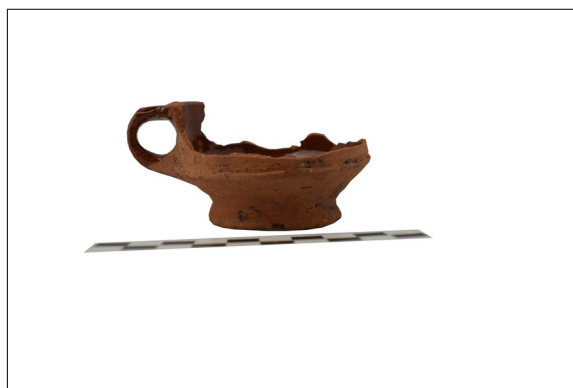
6b verticaal oor

6c archeologisch compleet

7 kop

8 Nederland

9 -

11

1a Vnr 19

1b ophogingslaag (S13, V19, vlak 1)

2 r-bor-23

3 1600-1650

4a br 11,0 / h 5,0

4b klein diep bord met platte vlag, van buiten aangedrukte rand, standvlak

5a roodbakkend aardewerk

5b inwendig loodglazuur en slib

5c inwendig slibversiering, vlag; slib stippen

5d -

6a standvlak

6b -

6c archeologisch compleet

7 bord

8 Nederland

9 -

12

1a Vnr 19

1b ophogingslaag (S13, V19, vlak 1)

2 m-bor-3

3 1625-1700

4a br 29,0 / h 5,0

4b bord met knik spiegel-vlak en uitstaande (uitgebogen) rand, standring

5a majolica van de Nederlanden

5b inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, polychrome versiering

5c spiegel; geometrische vormen en waaivormig decor

5d -

6a standring

6b -

6c archeologisch compleet

7 bord

8 Nederland

9 -

13

1a Vnr 20

1b greppel (S15, V20, vlak 1)

2 m-bor-3

3 1625-1725

4a br 31,0 / h 4,5

4b bord met knik spiegel-vlag en
uitstaande (uitgebogen) rand,
standing

5a majolica uit de Nederlanden

5b inwendig tinglazuur, uitwendig
loodglazuur, kobaltoxide5c man met langwerpig voorwerp
in handen

5d -

6a standing

6b -

6c archeologisch compleet

7 bord

8 Nederland

9 -

14

1a Vnr 20

1b greppel (S15, V20, vlak 1)

2 m-bor-3

3 1600-1700

4a br 31,0 / h 4,5

4b bord met knik spiegel-vlag en
uitstaande (uitgebogen) rand,
standing

5a majolica uit de Nederlanden

5b inwendig tinglazuur, uitwendig
loodglazuur, kobaltoxide

5c spiegel; varenvormige v, vlag;
herhalende vleugelvormen

5d -

6a standing

6b -

6c archeologisch compleet

7 bord

8 Nederland

9 -

15

1a Vnr 24

1b ophogingslaag met mest (S18, V24, vlak 1)

2 m-bor-11

3 1675-1800

4a br 34,0 / h 6,5

4b diep afgerond bord met vloeiende S-vormige wand en uitgebogen rand, standing

5a majolica uit de Nederlanden

5b inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur, kobaltoxide

5c spiegel; man met zwaar wordt tegengehouden door een engel, vlag; kabelrand

5d -

6a standing

6b -

6c archeologisch compleet

7 bord

8 Nederland

9 -

16

1a Vnr 10

1b ophogingslaag (S3, V10, vlak 1)

2 -

3 1650-1700

4a br 12,6 / h 12,6 / d 1,1

4b wandtegel

5a -

5b tinglazuur

5c twee mensen met grote hoeden en klompen in een gesprek, hoekspinnetjes

5d mortel op achterzijde

6a -

6b -

6c compleet

7 wandtegel

8 Nederland

9 -

17

1a Vnr 33

1b ophogingslaag (S13, V33, vlak 1)

2 -

3 1600-1650

4a br - / h - / d 1,0

4b wandtegel

5a -

5b tinglazuur

5c bloempot met drie bloem in ruit

5d -

6a -

6b -

6c hoek fragment

7 wandtegel

8 Nederland

9 -

18

1a Vnr 38

1b greppel (S9, V38, vlak 1)

2 -

3 1750-1900

4a br - / h - / d 0,8

4b wandfragment

5a -

5b tinglazuur

5c twee mensen die aan het kolven zijn

5d -

6a -

6b -

6c bijna archeologisch compleet

7 wandtegel

8 Nederland

9 -

